

**วิธีการเข้าสู่ตำแหน่งทางการเมือง
ของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดหนองบัวลำภู**
**The Ways to be the Political Position
of a Member of Parliament, Nongbualamphu**

นพพล อัครฮาต*

Noppon Akahat

บทคัดย่อ

การศึกษาวิธีการเข้าสู่ตำแหน่งทางการเมืองของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดหนองบัวลำภู มีวัตถุประสงค์เพื่อให้รู้จักนักการเมืองที่เคยได้รับการเลือกตั้งในจังหวัดหนองบัวลำภู และกลยุทธ์ของนักการเมืองในการเลือกตั้งของจังหวัดหนองบัวลำภู โดยใช้การศึกษาจากเอกสารข้อมูลที่เกี่ยวข้องและการสัมภาษณ์บุคคลที่เกี่ยวข้องแล้วพิจารณาความถูกต้องของข้อมูลและวิเคราะห์ตามความสอดคล้องของข้อมูลที่ได้เพื่ออธิบายผลการศึกษาตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ ผลการศึกษาพบว่าสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่ได้รับเลือกตั้งในจังหวัดหนองบัวลำภูสามารถจำแนกได้ดังนี้ คือ นักการเมืองท้องถิ่น, นักธุรกิจท้องถิ่น, ข้าราชการในพื้นที่ และบุคคลที่สืบทายาททางการเมืองของคนในครอบครัว และกลยุทธ์ของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในการเลือกตั้งของจังหวัดหนองบัวลำภู คือ การสร้างมวลชน การใช้ผู้สนับสนุนหรือหัวคะแนน การใช้รถประชาสัมพันธ์ และการเดินหาเสียงแบบเข้าถึงประชาชน ปัจจัย

* อาจารย์ คณะรัฐศาสตร์และนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกาฬสินธุ์; E-mail: n-akahat@hotmail.co.th

ที่สนับสนุนให้ได้รับการเลือกตั้ง ได้แก่ ฐานเสียงจากเครือข่าย การสนับสนุนของนักการเมืองท้องถิ่น การรวมกลุ่มทางการเมือง ผู้สนับสนุนหรือหัวหน้า และค่านิยมในตัวผู้สมัครและ/หรือพรรคการเมืองที่สังกัด การวิจัยในอนาคตควรศึกษาการส่งเสริมภาคประชาสังคมและภาคการเมืองท้องถิ่นให้เป็นกลุ่มผลประโยชน์ในพื้นที่ที่ต่อรองฐานอำนาจทางการเมืองกับพรรคการเมืองและสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของพรรคการเมืองในจังหวัด รวมทั้งให้มีการศึกษาวิจัยเพื่อเปรียบเทียบกลยุทธ์และแนวทางในการดำเนินงานทางการเมืองของพรรคการเมืองในจังหวัดหนองบัวลำภูกับจังหวัดอื่นเพื่อจะให้เห็นภาพรวมการเคลื่อนไหวต่างๆ ทางการเมืองและพฤติกรรมทางการเมืองของภูมิภาคหรือประเทศได้ดียิ่งขึ้น

คำสำคัญ: สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร, จังหวัดหนองบัวลำภู, การเลือกตั้ง

Abstract

The purpose of this study to examine data about Nongbualamphu politicians who have been elected to the parliament. And the strategy's politicians for elections in Nongbualambhu. The researcher used the related document and interview people, and analyzed the accuracy by using the accordance to explain the prospect result. The study has shown that a member of parliament who have been elected in Nongbualamphu can be classified as follows, the local politicians, the local businessmen , the officials in the area, and the political successors of the family And the strategy's politicians for elections is comprised of mass movement, campaign's representatives, campaign vehicle, and knock the door campaign. There were many important factors

วารสารรัฐศาสตร์และนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกาฬสินธุ์
ปีที่ 2 เล่มที่ 1 (ม.ค.-มิ.ย. 2556)

influencing who would be elected, such as their family networks, political coalition and politicians' political party. According to findings, it is recommended that should support civil society and local politics as an interest group in the area to negotiate the political authority base with the parties and members of parliament in the province. Moreover, it should have the research of comparing the strategy and ways to administer political issues in Nongbualambhu and other provinces so that we can better see the overall of political activities and action in politics in regions or country

Key Word: Member of Parliament, Nongbualambhu, Election

บทนำ

ภายหลังการเปลี่ยนแปลงการปกครองมาเป็นระบอบประชาธิปไตย ในปี พ.ศ. 2475 ได้สร้างระบบการเมืองที่ให้ประชาชนเลือกผู้แทนของตนเข้าไปทำหน้าที่กำหนดนโยบายสาธารณะแทนตน ซึ่งตลอดเวลาที่ผ่านมาสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรได้เข้าไปสร้างคุณูปการให้กับประเทศชาติมากมาย แต่ในขณะเดียวกันก็มีบางยุคบางสมัยที่มี ชาวเสียหายเกี่ยวกับพฤติกรรมของบรรดา ส.ส.ทั้งในและนอกสภาผู้แทนราษฎร จน กลายเป็นประเด็นที่วิพากษ์วิจารณ์อย่างกว้างขวางในสังคมตลอดมา (สมคิด ศึกชั้น เงิน, 2549) ด้วยเหตุนี้การทำความเข้าใจปรากฏการณ์ทางการเมืองในช่วงสมัยภายใต้ ประชาธิปไตยแบบผู้แทน (Representative Democracy) จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้อง ศึกษาพฤติกรรมของผู้แทนฯ ซึ่งเป็นบุคคลที่ประชาชนคัดสรรให้ทำหน้าที่เป็นตัวจักร สำหรับทำการขับเคลื่อนสังคมการเมือง เพราะการปกครองในระบอบประชาธิปไตย แม้จะเป็นการปกครองที่เข้าใจตรงกันว่า ประชาชนเป็นเจ้าของอำนาจอธิปไตย แต่

ประชาชนในรัฐสมัยใหม่ (Modern-State) ต่างมีภาระหน้าที่และความจำเป็นที่ สลับซับซ้อนแตกต่างกันไป จึงไม่สามารถที่จะเข้าไปใช้อำนาจของตนได้โดยตรง ทำให้ ปัจจุบันการปกครองระบอบประชาธิปไตยจึงเป็นการปกครองแบบตัวแทนหรือผู้แทน (Representative system) (สมเกียรติ วันทะนะ, 2555) ซึ่งเรียกอีกชื่อว่าเป็น ประชาธิปไตยทางอ้อม (Indirect Democracy) (สนธิ เตชานันท์, 2550) กล่าวคือ ประชาชนจะดำเนินกิจกรรมทางการเมืองโดยอาศัยสิ่งที่เรียกว่า “ผู้แทนราษฎร” เข้า ไปทำหน้าที่ในรัฐสภาซึ่งเป็นสถาบันตัวแทนของประชาชนและมีหน้าที่รักษา ผลประโยชน์ของประชาชน ผ่านการเลือกตั้ง ซึ่งเป็นกระบวนการทางการเมืองที่ สำคัญถือเป็นหัวใจของการปกครองระบอบประชาธิปไตย (พัฒนา เรือนใจดี, 2553)

สำหรับการศึกษาเรื่องราวของการเลือกตั้งที่เกิดขึ้นในประเทศไทยตั้งแต่ พ.ศ. 2476 ถึง พ.ศ.2554 ซึ่งมีการเลือกตั้งทั่วไปของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรมาแล้ว 24 ครั้ง (นับถึงวันที่ 3 กรกฎาคม 2554) มีการเลือกตั้งทั่วไปของสมาชิกวุฒิสภามาแล้ว 3 ครั้ง (2543, 2549, และ 2551) ทำให้เห็นว่าระยะเวลาที่ระบอบประชาธิปไตยของ ประเทศภายใต้การยึดถือติดการร่วมกันคือ “การเลือกตั้ง” ได้ดำเนินมาเป็นเวลากว่า 80 ปี ภายใต้กฎหมายการเลือกตั้งตามรัฐธรรมนูญ 18 ฉบับ นายกรัฐมนตรี 28 คน คณะรัฐมนตรี 60 ชุด โดยแต่ละช่วงเวลาการเลือกตั้งจะมีสภาพเหตุการณ์ทาง การเมืองที่แตกต่างกัน ซึ่งบางช่วงเวลาเป็นการเลือกตั้งภายใต้กฎหมายที่มีความเป็น ประชาธิปไตย บางช่วงเป็นการเลือกตั้งภายใต้กฎหมายที่ไม่เป็นประชาธิปไตย แต่ อย่างไรก็ตามก็ต้องถือว่าติดการกันเป็นหัวใจของการได้มาซึ่งผู้แทนในระบบรัฐสภาเพื่อ ใช้อำนาจอธิปไตยแทนประชาชนวิธีนี้ยังเป็นวิธีที่ได้รับการยอมรับมากกว่าการ รัฐประหารหรือการใช้วิธีการอื่นๆ ที่เคยเกิดขึ้น (วัลลภ รัฐฉัตรานนท์ และ นพพล อัก ฮาด, 2556: 2-3)

ตลอดระยะเวลาที่ผ่านมากล่าวได้ว่า การเลือกตั้งผู้แทน มีข้อสังเกตหลาย ประการที่แสดงให้เห็นว่าประชาชนไม่เข้าใจคุณค่าการเลือกตั้ง มีการซื้อเสียงมากขึ้น มีการใช้อำนาจรัฐเพื่อช่วยเหลือพรรคการเมืองและผู้สมัคร การเข้าสู่ตำแหน่งทาง

วารสารรัฐศาสตร์และนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกาฬสินธุ์

ปีที่ 2 เล่มที่ 1 (ม.ค.-มิ.ย. 2556)

การเมืองใช้วิธีการที่ขัดต่อกฎหมายเลือกตั้ง ผู้แทนที่ประชาชนเลือกไม่มีคุณภาพที่ดีพอที่จะนำไปสู่การปฏิรูปการเมือง ไม่มีอุดมการณ์ทางการเมือง แต่จะรวมกลุ่มกันเพื่อต่อรองแลกเปลี่ยนกับผลประโยชน์ของตนเอง และการใช้ระบอบอุปถัมภ์ในท้องถิ่นจนทำให้นำไปสู่ความสำเร็จในการดำรงตำแหน่งทางการเมือง ซึ่งอาจสรุปเป็นกรอบการศึกษาว่า ปัญหาการเมืองไทยเกิดจากความไม่พร้อมและความไม่มีสำนึกของประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้ง (ประจักษ์ ก้องกีรติ, 2555: 9-16) ด้วยวิธีการดังกล่าวข้างต้นเป็นสาเหตุสำคัญประการหนึ่งที่ทำให้การเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตยของไทยมีความก้าวหน้าช้า ดังจะเห็นได้จากปัญหาการซื้อสิทธิ์ขายเสียงไม่ลดลง นักการเมืองหลายคนโดยเฉพาะในภาคอีสานได้รับเลือกตั้งติดต่อกันหลายสมัย แต่ไม่ได้มีบทบาทในการแก้ไขปัญหาประชาชนตามกระบวนการประชาธิปไตย ประชาชนขอรับความช่วยเหลือจากนักการเมืองในด้านที่ไม่ใช่หน้าที่ในฐานะนักการเมือง ประชาชนไม่สามารถวิเคราะห์เหตุผลที่นักการเมืองซื้อเสียงได้ว่า นักการเมืองจะได้รับประโยชน์จากการใช้อำนาจทางการเมืองเพื่อประโยชน์ของตนเองและครอบครัวอย่างไร (สมบัติ จันทร์วงศ์, 2536)

ดังนั้นการสถาปนาระบอบประชาธิปไตยที่มั่นคง ประชาชนมีความเกี่ยวพันกับการเมืองตามอุดมการณ์ด้านการเมืองมิใช่การร้องขอและเรียกร้องผลประโยชน์ส่วนตัวเพียงเล็กน้อยแล้วตอบแทนแลกเปลี่ยนด้วยการลงคะแนนเสียงให้ อีกทั้งไม่สามารถทำให้ประชาธิปไตยพัฒนาด้วยการแก้ไขรัฐธรรมนูญหรือเพิ่มบทลงโทษให้สูงขึ้นเท่านั้น แต่ควรให้ความสำคัญกับเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจและสร้างศรัทธาต่อคุณค่าของประชาธิปไตยในกลุ่มประชาชน (อเนก เหล่าธรรมทัศน์, 2550) และปัจจุบันแม้จะมีการเรียนการสอนเกี่ยวกับประชาธิปไตยมากขึ้น ทั้งที่เป็นการศึกษาในระบบโรงเรียนและการศึกษาตามอัธยาศัย แต่ความรู้ส่วนใหญ่จะเป็นเนื้อหาเกี่ยวกับสาระหลักการกว้างๆ ซึ่งมองไม่เห็นภาพที่เกิดขึ้นในท้องถิ่น ไม่สามารถเรียบเรียงเหตุการณ์ทางการเมืองที่เกิดขึ้นในภูมิสำเนาที่ตนเองอาศัย จึงเกิดความรู้สึกว่า การเมืองเป็นเรื่องไกลตัว เป็นเรื่องของชนชั้นนำเป็นเรื่องของนักการเมือง (สถาบันพระปกเกล้า, 2556)

ประกอบกับการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการเมืองการปกครองในพื้นที่จังหวัดหนองบัวลำภู โดยเฉพาะพฤติกรรมทางการเมืองของบรรดาผู้แทนฯ ในจังหวัดหนองบัวลำภูไม่เคยมีผู้ศึกษามาก่อน ทำให้ผู้ที่สนใจไม่มีแหล่งสืบค้นข้อมูลในการศึกษานอกจากนี้ จังหวัดหนองบัวลำภูเป็นพื้นที่ของจังหวัดใหม่ซึ่งแยกการปกครองออกจากจังหวัดอุดรธานี เมื่อปี พ.ศ.2536 เป็นจังหวัดขนาดค่อนข้างเล็กเมื่อเทียบกับจังหวัดต่างๆในภูมิภาคเดียวกัน (เสรี อุ่นยวง, 2543) ซ้ำยังถูกจัดให้เป็นจังหวัดที่มีรายได้เฉลี่ยต่อหัวต่อปีของประชากรต่ำที่สุด หรือประชาชนมีฐานะยากจนที่สุดในประเทศไทย (สำนักงานสถิติจังหวัดหนองบัวลำภู, 2554) ซึ่งนับตั้งแต่จัดตั้งเป็นจังหวัดขึ้นมา การพัฒนาจังหวัดหนองบัวลำภูแม้จะเป็นหน้าที่หลักของรัฐบาลหรือราชการบริหารส่วนภูมิภาคในพื้นที่ก็ตาม แต่ที่ชาวดมิได้และถือเป็นเรื่องความหวังสำคัญสำหรับการพัฒนาจังหวัดหนองบัวลำภูอย่างแท้จริงคือ บรรดาสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรทั้งหลายที่ได้รับการเลือกตั้งในพื้นที่จังหวัดหนองบัวลำภู (นพพล อัครชาติ, 2555) ซึ่งการศึกษาเรื่องนี้ นอกจากจะทำให้เห็นปรากฏการณ์ทางการเมืองที่สำคัญอย่างหนึ่งในพื้นที่ภาคอีสาน นั่นคือ การมองว่าพื้นที่ภาคอีสานเป็นฐานเสียงของนักการเมืองที่หวังจะเป็นรัฐบาล เมื่อถึงวันเลือกตั้งก็ขนเงินใส่กระเป๋าเจมส์บอนด์ (Jamesbond Bag) มาแจกชาวบ้านเพื่อลงคะแนนเสียงให้ก็จะได้เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในภูมิภาคนี้ ดังกรณี “โรค ร้อยเอ็ด” ที่เกิดขึ้นสมัยพุทธทศวรรษ 2520 อันโด่งดังไปทั่วบ้านทั่วเมืองในช่วงเวลานั้นและเป็นอุทาหรณ์และตราบาไปให้แก่คนอีสานจนปัจจุบัน (วัลลภ รัฐฉัตรานนท์ และ นพพล อัครชาติ, 2556: 2-3) หรือการมองว่าพื้นที่ภาคอีสานเป็นพื้นที่ผูกขาดของพรรคการเมืองบางพรรคตั้งแต่การเลือกตั้งหลังการประกาศใช้รัฐธรรมนูญฉบับ พ.ศ. 2540 อันทำให้การเลือกตั้งที่เกิดขึ้นทุกครั้งพรรคการเมืองดังกล่าวต่างประสบชัยชนะ และเป็นแกนนำในการจัดตั้งรัฐบาลทุกครั้ง อันเนื่องมาจากฐานเสียงที่สำคัญและเป็นภูมิภาคใหญ่ที่สุดก็คือ “คนอีสาน” นั่นเอง (วัลลภ รัฐฉัตรานนท์ และ นพพล อัครชาติ, 2555: 7) ซึ่งเหตุผลเบื้องหลังของปรากฏการณ์ตามที่กล่าวมานี้ ยังไม่มีความชัดเจนว่าเกิดขึ้นจากสาเหตุใด แต่ก็มิ้นักวิชาการและสื่อมวลชนบางส่วนเสนอความเห็นไปใน

วารสารรัฐศาสตร์และนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกาฬสินธุ์

ปีที่ 2 เล่มที่ 1 (ม.ค.-มิ.ย. 2556)

แนวทางเดียวกันว่า ปรากฏการณ์ดังกล่าวเกิดจากความเป็นภูมิภาคที่ประชากรส่วนใหญ่ยากจน ขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเมืองในระบบประชาธิปไตย (ประจักษ์ ก้องกีรติ, 2555: 15-16) ดังนั้นการศึกษาเรื่องราวของบรรดาสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่มาจากการเลือกตั้งในภาคอีสานจึงเป็นประเด็นสำคัญที่น่าสนใจเพื่อหาคำตอบดังกล่าว โดยเฉพาะสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดหนองบัวลำภูได้มีพฤติกรรมที่กระทำต่อผู้มีสิทธิเลือกตั้งในเขตเลือกตั้งของตนอย่างไร เพื่อให้เป็นวิธีการในการเข้าสู่ตำแหน่งทางการเมืองดังกล่าว ซึ่งจะสามารถใช้เป็นข้อมูลในการสืบค้น อ้างอิงและการวิเคราะห์ในทางวิชาการต่อไป

วัสดุอุปกรณ์และวิธีการศึกษา

การศึกษาเรื่อง “วิธีการเข้าสู่ตำแหน่งทางการเมืองของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดหนองบัวลำภู” ครั้งนี้ เป็นเป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ซึ่งประกอบด้วย การวิเคราะห์เอกสาร การสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้าง (Non-structure Interview) จากบุคคลผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informant) ที่เจาะจงว่าเป็น/เคยเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร /บุคคลในครอบครัว /ผู้ใกล้ชิดที่รู้จักมักคุ้นเป็นอย่างดีเพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึกแล้วทำการตรวจสอบความถูกต้องด้วยวิธีการตรวจสอบสามเส้าด้านวิธีรวบรวมข้อมูล (Methodological Triangulation) โดยตรวจสอบข้อมูลเดียวกันจากผู้ให้ข้อมูลหลายคน เพื่อให้แน่ใจว่าเป็นข้อมูลที่ถูกต้องและทำการวิเคราะห์ข้อมูลแบบสร้างข้อสรุปตามแนวทางของ สุธงศาตม์ จันทวนิช (2542: 131-152) ซึ่งประกอบด้วยการวิเคราะห์แบบอุปนัย การจำแนกชนิดของข้อมูลและการเปรียบเทียบข้อมูลเพื่อให้ได้ข้อสรุปในประเด็นต่างๆ ตามวัตถุประสงค์ที่ต้องการศึกษา

ผลการศึกษา

จังหวัดหนองบัวลำภู ประกอบด้วยพื้นที่ทั้งหมด 6 อำเภอ ประกอบด้วย อำเภอเมืองหนองบัวลำภู อำเภอนากลาง อำเภอสุวรรณคูหา อำเภอนาวัง อำเภอศรีบุญเรือง และอำเภอโนนสัง แยกการปกครองออกจากจังหวัดอุดรธานีเมื่อวันที่ 1 ธันวาคม พ.ศ.2536 ซึ่งได้มีการจัดการเลือกตั้งขึ้นเป็นเขตเลือกตั้งจังหวัดหนองบัวลำภู ครั้งแรกในการเลือกตั้งทั่วไป พ.ศ.2538 ซึ่งจนถึงการเลือกตั้งทั่วไป พ.ศ.2554 สามารถลำดับพัฒนาการของการเมืองจังหวัดหนองบัวลำภูเพื่อประมวลข้อมูลวิธีการเข้าสู่ตำแหน่งทางการเมืองของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในจังหวัดหนองบัวลำภู และบริบททางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยของจังหวัดหนองบัวลำภู ซึ่งสามารถลำดับเวลาของการได้รับเลือกตั้งในพื้นที่จังหวัดหนองบัวลำภูดังนี้

ตารางที่ 1 สรุปข้อมูลการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดหนองบัวลำภู 2538-2554

ครั้งที่	วัน/เดือน/ปี	ลำดับ-ชื่อ-สกุลผู้ได้รับเลือกตั้ง	เขต	พรรค
1	2 ก.ค. 2538	นายไพรัช นุชิต นายไชยา พรหมา ว่าที่ รอ. สรชาติ สุวรรณพรหม	1	กิจสังคม ชาติพัฒนา ความหวัง ใหม่
2	17 พ.ย. 2539	นายกิตติศักดิ์ หัตถสงเคราะห์ ว่าที่ รอ.สรชาติ สุวรรณพรหม นายพิชาญ พิบูลย์วัฒนวงษ์	1	ความหวัง ใหม่ ความหวัง ใหม่ ความหวัง ใหม่

ตารางที่ 1 (ต่อ)

ครั้งที่	วัน/เดือน/ปี	ลำดับ-ชื่อ-สกุลผู้ได้รับเลือกตั้ง	เขต	พรรค
3	6 ม.ค. 2544	นายกิตติศักดิ์ หัตถสงเคราะห์	1	ไทยรักไทย
		นายไชยา พรหมา	2	เสรีธรรม
		นายวิชัย สามิตร	3	ไทยรักไทย
4	6 ก.พ. 2548	นายกิตติศักดิ์ หัตถสงเคราะห์	1	ไทยรักไทย
		นายไชยา พรหมา	2	ไทยรักไทย
		นายวิชัย สามิตร	3	ไทยรักไทย
5	2 เม.ย. 2549	นายพิษณุ หัตถสงเคราะห์	1	ไทยรักไทย
		นายไชยา พรหมา	2	ไทยรักไทย
		นายวิชัย สามิตร	3	ไทยรักไทย
6	23 ธ.ค. 2550	นายไชยา พรหมา	1	พลัง
				ประชาชน
		นายวิชัย สามิตร		พลัง
		นายพิษณุ หัตถสงเคราะห์		ประชาชน
7	3 ก.ค. 2554	นายพิษณุ หัตถสงเคราะห์	1	เพื่อไทย
		นายไชยา พรหมา	2	เพื่อไทย
		นายวิชัย สามิตร	3	เพื่อไทย

จากตารางที่ 1 แสดงให้เห็นว่า การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของจังหวัดหนองบัวลำภูมีทั้งหมด 7 ครั้ง (นับการเลือกตั้งทั่วไป พ.ศ.2549 เพราะมีความสำคัญในการวิเคราะห์ผลการวิจัยในครั้งนี้ด้วย) มี ส.ส. ทั้งหมด 7 คน ซึ่งบทความชิ้นนี้ต้องการศึกษาวิธีการเข้าสู่ตำแหน่งทางการเมืองของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัด

หนองบัวลำภู ผู้เขียนจึงนำเสนอผลการศึกษาตามลำดับเวลาที่สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแต่ละคนได้รับการเลือกตั้งซึ่งจะสามารถลำดับได้ดังนี้

1. นายไพรัช นุชิต (พ.ศ.2494-ปัจจุบัน) เดิมเป็นนักธุรกิจรับเหมาก่อสร้างที่มีชื่อเสียงคนหนึ่งในตลาดหนองบัวลำภู ไม่เคยคิดว่าจะเล่นการเมืองมาก่อน แต่ด้วยความเป็นคนชอบความท้าทายและกล้าได้กล้าเสีย จึงลองสมัครรับเลือกตั้งตามคำชักชวนจากญาติซึ่งเป็นนักการเมืองท้องถิ่น ให้มาลงนามสมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาจังหวัดอุดรธานี ในปี พ.ศ.2523 ชีวิตการเมืองของนายไพรัชจึงเริ่มต้นขึ้น จนกระทั่งเขาพ่ายแพ้การเลือกตั้งในระดับท้องถิ่นใน พ.ศ.2534 และในปีเดียวกันก็เกิดเหตุการณ์ทางการเมืองในระดับชาติจากการรัฐประหารยึดอำนาจทางการเมืองโดยคณะรักษาความสงบเรียบร้อยแห่งชาติ หรือ รสช. หลังจากนั้นคณะรัฐประหารได้เชิญนายอานันท์ ปันยารชุน มาดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีเพื่อทำการร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2534 และจัดการเลือกตั้งทั่วไปขึ้นในเดือนมีนาคม พ.ศ. 2535 ในการเลือกตั้งครั้งนี้นายไพรัช ก็อยากลองสมัครรับเลือกตั้งระดับชาติเป็นครั้งแรกดูบ้าง หลังจากได้รับการชักชวนจากนายรักเกียรติ สุขธนะ ส.ส.อุดรธานี ซึ่งทั้งสองเคยรู้จักกันมาก่อนจากการเป็นสมาชิกสภาจังหวัดอุดรธานีด้วยกัน จากการชักชวนดังกล่าว นายไพรัชก็ตัดสินใจลงสมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเป็นครั้งแรกในสังกัดพรรคกิจสังคม ในเขตเลือกตั้งที่ 2 จังหวัดอุดรธานี แต่เนื่องจากการเลือกตั้งครั้งนี้นายไพรัชไม่ค่อยมีเวลาเตรียมตัวและเป็นสนามเลือกตั้งที่มีขนาดพื้นที่ค่อนข้างกว้างใหญ่กว่าสนามการเมืองท้องถิ่นที่เคยประสบมา ทำให้นายไพรัชจึงแพ้ในครั้งนี้ แต่ต่อมาไม่นานก็เกิดเหตุการณ์ทางการเมืองในระดับชาติขึ้นอีกเรียกกันว่า “เหตุการณ์พฤษภาทมิฬ” ในเดือนพฤษภาคม พ.ศ.2535 อันสงบลงด้วยการให้มีการเลือกตั้งทั่วไปใหม่ ในวันที่ 13 กันยายน พ.ศ.2535 อีกครั้ง ในการเลือกตั้งครั้งนี้นายไพรัช ได้มีการเตรียมตัวระดับหนึ่งหลังจากมีประสบการณ์มาบ้างเมื่อการเลือกตั้งก่อนนี้ และได้รับการสนับสนุนทรัพยากรทางการเมืองทั้ง เงินส่วนตัว ชื่อเสียง ญาติพี่น้อง และห้วคະແນນ และการสนับสนุนของพรรคกิจสังคมส่วนหนึ่งในการใช้ระดมหาเสียง

วารสารรัฐศาสตร์และนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกาฬสินธุ์

ปีที่ 2 เล่มที่ 1 (ม.ค.-มิ.ย. 2556)

เลือกตั้งครั้งนี้ เริ่มรู้จักและจุดอ่อนทางการเมืองของคู่แข่งและพื้นที่เลือกตั้งมากขึ้น โดยเฉพาะมีการใช้เครือข่ายญาติพี่น้องที่เป็นคนจีนในแถบพื้นที่ที่นายไพรัชมีคะแนนเสียงตามคู่แข่งคนอื่นๆ ในการเลือกตั้งครั้งที่ผ่านมา ส่วนในพื้นที่จุดแข็งหรือฐานเสียงใหญ่ของนายไพรัช เพราะอาศัยชื่อเสียงเป็นที่รู้จักกันดีในหมู่ชาวบ้านทั่วไป และเป็นผู้ประมุขรับเหมางานก่อสร้างต่างๆในพื้นที่แถบอำเภอหนองบัวลำภู อำเภอนากลาง และอำเภอสวรรคุดหามาอย่างต่อเนื่องจึงพอมีเครือข่ายจากบรรดากำนันผู้ใหญ่บ้านหรือคนที่พอรู้จักช่วยเป็นหัวคะแนนและให้การสนับสนุนในการเลือกตั้งครั้งนี้ จนทำให้นายไพรัช นุชิต ผู้สมัครรับเลือกตั้งจากพรรคกิจสังคม ได้รับเลือกเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดอุดรธานี เขต 2 เป็นผลสำเร็จ และการเลือกตั้งครั้งต่อมา เมื่อวันที่ 2 กรกฎาคม พ.ศ.2538 และถือเป็นการเลือกตั้งครั้งแรกภายหลังการประกาศใช้พระราชบัญญัติจัดตั้งจังหวัดหนองบัวลำภูเรียบร้อยแล้ว นายไพรัชในฐานะเป็นผู้สมัครฯ ที่มีภูมิสำเนาในเขตอำเภอหนองบัวลำภูมาตั้งแต่เกิดจึงลงสมัครรับเลือกตั้งสังกัดพรรคกิจสังคม ทำให้การเลือกตั้งครั้งนี้ นายไพรัชอาศัยผลงานการพัฒนาพื้นที่อย่างต่อเนื่องตั้งแต่เป็นสมาชิกสภาท้องถิ่นและสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรมาแล้วหนึ่งสมัย ซึ่งสมัยนั้นจะมีงบประมาณจังหวัดหรือเรียกกันว่า “งบ ส.ส.” เพราะจะมีการตั้งงบประมาณให้แก่ ส.ส. ทุกคนๆ ละ 20 ล้านบาทสำหรับนำไปใช้พัฒนาพื้นที่เลือกตั้งของตน นายไพรัชก็ได้นำงบประมาณดังกล่าวมาทำการก่อสร้างถนนหนทางสร้างสะพานคอนกรีตเสริมเหล็ก ขยายไฟฟ้าไปยังหมู่บ้านต่างๆ ซึ่งถือว่าเป็นผู้แทนฯ ที่มีผลงานการพัฒนาจนเป็นที่ประจักษ์คนหนึ่ง และที่สิ่งที่เขาควรมีได้สำหรับการเลือกตั้งแต่ละครั้งคือการใช้ชื่อเสียงจากชาวบ้าน ซึ่งการเลือกตั้งเมื่อวันที่ 2 กรกฎาคม พ.ศ. 2538 นายไพรัชหมดเงินไปกับการซื้อเสียงชาวบ้านหัวละ 100 บาท เป็นเงินทั้งหมดประมาณ 20 ล้านบาทจึงทำให้เขาสามารถเอาชนะคู่แข่งในการเลือกตั้งครั้งนี้ มีคะแนนเป็นอันดับ 1 ได้เป็น ส.ส. จังหวัดบ้านเกิดสมความปรารถนา (ไพรัช นุชิต, 2555)

2. นายไชยา พรหมา (พ.ศ.2503-ปัจจุบัน) ได้เข้าสู่สนามการเมืองครั้งแรกด้วยการเป็นกรรมการสุขาภิบาลโนนสูงเปลือย อำเภอศรีบุญเรือง จังหวัดอุดรธานี หลังจากนั้นก็ลาออกเพื่อลงสมัครสมาชิกสภาจังหวัดอุดรธานี (ส.จ.) เขตอำเภอศรีบุญเรือง ในปี พ.ศ.2534 ซึ่งการตัดสินใจลงสมัครรับเลือกตั้งท้องถิ่นครั้งนั้น นายไชยาต้องการปูฐานเสียงทางการเมืองในระดับท้องถิ่น สร้างผลงาน สร้างชื่อเสียงให้ชาวบ้านในเขตอำเภอศรีบุญเรืองรู้จักตนเสียก่อน และต้องการให้สนามการเมืองท้องถิ่นเป็นที่พึงของชาวบ้านในท้องถิ่นจริงๆ มากกว่าการเป็นแหล่งแสวงหาผลประโยชน์ของกลุ่มผู้รับเหมา หรือพวกพ้องที่ต้องการเข้าไปกอบโกยผลประโยชน์จากการรับสำปะทานหรือการประมูลงานในเขตพื้นที่ ซึ่งผลการเลือกตั้งปรากฏว่านายไชยาไม่ได้รับการเลือกตั้งในครั้งนั้น หลังจากแพ้ดังกล่าวแล้ว นายไชยาก็ตัดสินใจที่จะยุติบทบาททางการเมืองของตนและตั้งใจจะประกอบธุรกิจร้านค้าในตลาดสุขาภิบาลศรีบุญเรือง ในนาม “ห้างหุ้นส่วนจำกัด ศรีบุญเรืองวัฒนา” ทำธุรกิจเกี่ยวกับเครื่องเขียน สิ่งพิมพ์ และของเบ็ดเตล็ดทั่วไป แต่ด้วยเหตุการณ์ทางการเมืองในระดับชาติพลิกผัน เกิดเหตุการณ์ยึดอำนาจทางการเมืองใน พ.ศ.2534 โดยคณะ คณะรักษาความสงบเรียบร้อยแห่งชาติ หรือ รสช.” ขึ้นมีการดำเนินคดีและยึดทรัพย์สินรัฐมนตรีในคณะรัฐบาลพลเอกชาติชาย ชุณหะวัณ หลายคน บางคนหนีไปยังต่างประเทศชั่วคราวเพื่อรอจังหวะทางการเมืองที่คิดว่าปลอดภัยแล้วจึงกลับประเทศ หลังจากนั้นคณะรัฐประหารก็เชิญนายอานันท์ ปันยารชุน มาเป็นนายกรัฐมนตรีเพื่อร่างรัฐธรรมนูญฉบับ พ.ศ.2534 และได้จัดให้มีการเลือกตั้งทั่วไปขึ้นในเดือนมีนาคม พ.ศ.2535 การเลือกตั้งครั้งนี้ถือเป็นการพลิกเกมทางการเมืองครั้งสำคัญระหว่างนักการเมืองที่นิยมฝ่ายทหารกับฝ่ายที่ไม่ชอบการยึดอำนาจของทหาร ซึ่งนายไชยาเองก็เป็นหนึ่งในผู้ที่ไม่นิยมชมชอบในการยึดอำนาจของฝ่ายทหารมาตั้งแต่สมัยเรียนอยู่ที่มหาวิทยาลัยรามคำแหงแล้ว สำหรับการเลือกตั้งครั้งนี้ นายไชยาซึ่งเพิ่งพลาดจากลงสมัครรับเลือกตั้งในสนามการเมืองท้องถิ่นมาในปี พ.ศ.2534 แต่ด้วยโชคชะตาหรือพรหมลิขิตที่จะทำให้นายไชยาได้เป็นผู้แทนราษฎรในระดับชาติหรืออย่างไรก็ไม่ทราบ ปรากฏว่า

วารสารรัฐศาสตร์และนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกาฬสินธุ์

ปีที่ 2 เล่มที่ 1 (ม.ค.-มิ.ย. 2556)

มีคนรู้จักคนหนึ่งมาทาบถามติดต่อให้นายไชยาลองลงสมัครรับเลือกตั้งในครั้งนี้อย่างไร
ประกบผู้สมัครรับเลือกตั้งชื่อดังของจังหวัดอุดรธานีรายหนึ่งชื่อ “นายประจวบ ไชย
สาส์น” ซึ่งเป็นหนึ่งในคณะรัฐมนตรีที่ถูกคำสั่งของคณะ รสช. ยึดทรัพย์และได้
หลบหนีไปต่างประเทศชั่วคราว และเพิ่งกลับมาหลังประกาศให้มีการเลือกตั้งทั่วไป
เพื่อลงสมัครรับเลือกตั้งใน สังกัดพรรคประชาธิปัตย์ซึ่งเป็นพรรคฝ่ายตรงข้ามพรรค
การเมืองที่ฝ่ายทหารให้การสนับสนุนในสมัยนั้นคือ พรรคสามัคคีธรรม ในเขตเลือกตั้ง
ที่ 4 จังหวัดอุดรธานี ซึ่งเหตุผลที่นายประจวบ เลือกนายไชยาลองสมัครประกบตัวเอง
ในเขตนี้ เพราะฐานคะแนนเสียงสำคัญของนายประจวบส่วนใหญ่อยู่ในพื้นที่อำเภอกุม
ภวาปีซึ่งเป็นอำเภอใหญ่ที่เพิ่งถูกพ่วงมาอยู่ในเขตพื้นที่เขตนี้ ในการเลือกตั้งครั้งนี้ครั้งแรก
ทำให้นายประจวบซึ่งเป็นนักการเมืองที่มีประสบการณ์และฐานเสียงเฉพาะ
อำเภอกุมภวาปี จำเป็นต้องหาพันธมิตรที่จะลงสมัครรับเลือกตั้งในเขตอำเภออื่น
โดยเฉพาะเขตอำเภอศรีบุญเรืองและอำเภอโนนสัง ที่ไม่เคยมีนักการเมืองคนใดที่
สามารถกอบโกยคะแนนจากคนแถบนี้ได้เลย ทำให้นายประจวบต้องหาผู้สมัครที่
พอจะมีชื่อเสียงเป็นที่รู้จักของชาวบ้านในอำเภอศรีบุญเรืองและอำเภอโนนสังซึ่งใน
สมัยนั้นได้รับการยอมรับจากนักการเมืองในจังหวัดอุดรธานีว่ามีความเป็น “ถิ่นนิยม
สูง” ดังนั้นนายประจวบจึงมีความจำเป็นต้องอาศัยนายไชยา ในการช่วยดึงคะแนน
เสียงในเขตอำเภอดังกล่าวให้ແຕ່นนด้วย ในการเลือกตั้งของนายไชยาครั้งนี้ได้รับการ
วางแผนและมอบหมายจากนายประจวบหัวหน้าทีมให้เดินสายปราศรัยพบปะ
ชาวบ้านในหมู่บ้านต่างๆ ทั้ง 7 อำเภอในเขตเลือกตั้ง เพื่อให้ความรู้ทางการเมืองใน
ระบอบประชาธิปไตยแก่ชาวบ้าน ให้เห็นแก่สิทธิของตนในการลงคะแนนเสียงให้
ผู้สมัครรับเลือกตั้งคนใด ไม่ใช่เห็นแก่อำมิสสินจ้างหรือการให้เงินซื้อเสียงดังที่เกิดขึ้น
พร้อมกล่าวโจมตีระบอบทหารที่เข้ามาเกี่ยวข้องกับการเมืองในระบอบประชาธิปไตย
ของประชาชน เพื่อให้ชาวบ้านที่ได้ฟังการปราศรัยเกิดความสำนึกทางการเมืองใน
ฐานะพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยที่ได้แสดงผ่านการลงคะแนนเลือกตั้ง ซึ่งวิธีการ
หาเสียงลักษณะนี้นายไชยามีทักษะมาจากการเป็นสมาชิกชมรมโด้ว้าที่ของ

มหาวิทยาลัยรามคำแหง ซึ่งจากความขยันขันแข็งในการหาเสียงกับชาวบ้านในพื้นที่ และบารมีของนายประจวบที่ถือเป็นผู้สมัครที่ชาวบ้านเลือกเพราะมีผลงานและชื่อเสียงและพร้อมที่จะพ่วงคะแนนให้กับนายไชยาในฐานะผู้สมัครในสังกัดพรรคเดียวกัน เพราะการลงคะแนนเลือกนั้นผู้มีสิทธิสามารถเลือกได้เท่าจำนวนผู้แทนราษฎรที่พึงมีได้ในเขตนั้นซึ่งมี ส.ส. ได้จำนวน 3 คน ผลปรากฏว่า นายไชยาเข้ามาเป็นลำดับที่ 3 ได้เป็น ส.ส. ครั้งแรกในชีวิตและเป็นคนสร้างประวัติศาสตร์ให้แก่คนศรีบุญเรืองด้วยการเป็นผู้แทนฯ คนแรกของอำเภอ (ไชยา พรหมา, 2555)

3. นายสรชาติ สุวรรณพรหม (พ.ศ.2505-ปัจจุบัน) ได้ลงสมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรครั้งแรกใน พ.ศ.2529 ในเขตเลือกตั้งที่ 4 จังหวัดอุดรธานี สังกัดพรรคประชาธิปัตย์ ในขณะที่มีอายุเพียง 25 ปีเศษ เพราะอาศัยความตั้งใจในการอยากเป็นนักการเมืองมาจากเป็นสมาชิกกลุ่มยุวชนประชาธิปัตย์ (Young Democrat) ของพรรคประชาธิปัตย์ซึ่งเป็นกลุ่มกิจกรรมสำหรับเยาวชน เพื่อเตรียมพร้อมเยาวชนที่มีความสนใจในการมีส่วนร่วมทางการเมืองกับพรรคประชาธิปัตย์ ซึ่งในปี พ.ศ.2529 พรรคประชาธิปัตย์ได้คัดเลือกตัวแทนของพรรคจากกลุ่มดังกล่าวเพื่อไปลงสมัครรับเลือกตั้งด้วย ทำให้นายสรชาติได้ลงสมัครรับเลือกตั้งในเขต 4 จังหวัดอุดรธานีซึ่งเป็นบ้านเกิดของตนเอง ในการเลือกตั้งครั้งแรกฐานเสียงที่นายสรชาติใช้หาเสียงคือญาติพี่น้องและคนที่รู้จักกับคุณพ่อกำนันเลิศ สุวรรณพรหม ซึ่งเป็นผู้ที่กว้างขวางและชาวบ้านแถบอำเภอศรีบุญเรืองรู้จักเป็นอย่างดี เมื่อลูกชายคุณพ่อกำนันแห่งตำบลกุดสะเทียน อำเภอศรีบุญเรืองจะลงสมัครรับเลือกตั้งจึงไม่เป็นที่ปัญหาในเรื่องของฐานเสียงในพื้นที่อำเภอศรีบุญเรืองที่จะให้การสนับสนุน และประเด็นที่ใช้หาเสียงคือการปลุกกระแส “ถื่นนิยม” ของชาวบ้านอำเภอศรีบุญเรือง และอำเภอโนนสังซึ่งต้องการมีผู้แทนราษฎรเป็นของตนเองบ้าง ซึ่งผลจากการเลือกตั้งครั้งนั้นปรากฏว่าไม่ได้รับการเลือกตั้ง ต่อมานายสรชาติก็เข้ารับราชการสังกัดสำนักงานงบประมาณ สังกัดสำนักนายกรัฐมนตรี ซึ่งในช่วงที่เริ่มรับราชการนั้นก็ลงสมัครรับเลือกตั้งอีกในปี พ.ศ.2531 สังกัดพรรคประชาธิปัตย์พรรคเดิม ในเขตเลือกตั้งเดิมและ

วารสารรัฐศาสตร์และนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกาฬสินธุ์

ปีที่ 2 เล่มที่ 1 (ม.ค.-มิ.ย. 2556)

ยังคงไม่ประสบผลสำเร็จจากการเลือกตั้งครั้งนั้น ต่อมากลับเข้ารับราชการที่สำนักงานงบประมาณเช่นเดิม ในช่วงนี้ได้มีโอกาสเข้าไปช่วยงานพลเอกชวลิต ยงใจยุทธ ซึ่งนายสรชาติ เคยรู้จักเป็นการส่วนตัวตั้งแต่ ครั้งเขาเป็นประธานนักศึกษาคณะรัฐประศาสนศาสตร์ ซึ่งมีโอกาสจัดงานครบรอบ 20 ปีรัฐประศาสนศาสตร์ขึ้น ที่สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ ได้มีติดต่อกับทาบทามและเชิญพลเอกชวลิต ยงใจยุทธ ผู้บัญชาการทหารบกขณะนั้นมาปาฐกถาในงานดังกล่าว ทำให้พลเอกชวลิตพอเห็นแววในตัวของนายสรชาติบ้างแล้ว ต่อมาในปี พ.ศ.2534 เกิดการรัฐประหารขึ้น เมื่อสถานการณ์เข้าสู่ภาวะปกติ มีการแต่งตั้งรัฐบาลรักษาการเพื่อจัดการเลือกตั้งทั่วไปในเดือนเมษายน พ.ศ.2535 นายสรชาติซึ่งเตรียมตัวที่จะลงสมัครรับเลือกตั้งในเขตเลือกตั้งจังหวัดอุดรธานี ประกอบกับพลเอกชวลิต ยงใจยุทธได้จัดตั้งพรรคความหวังใหม่ขึ้น ในการเลือกตั้งครั้งนี้มีการเปลี่ยนแปลงเขตเลือกตั้งให้มีขนาดใหญ่ขึ้น นายสรชาติได้ลงสมัครรับเลือกตั้งในเขตเลือกตั้งนี้เช่นเดิม ในสังกัดพรรคความหวังใหม่แต่ก็ไม่ได้รับ ต่อมาภายหลังการเลือกตั้งดังกล่าวก็เกิดความวุ่นวายทางการเมืองเนื่องจากเหตุการณ์ “พฤษภาทมิฬ 35” หลังจากเหตุการณ์สงบลงได้จัดให้มีการเลือกตั้งขึ้นอีกครั้งในเดือนกันยายน พ.ศ.2535 ซึ่งครั้งนี้นายสรชาติได้ลงสมัครรับเลือกตั้งในสังกัดพรรคชาติพัฒนาพร้อมกับนายประจวบ ไชยสาส์น ซึ่งส่วนตัวนายสรชาติต่างคุ้นเคยและสนิทกับทั้งนายประจวบ ไชยสาส์นและนายรักเกียรติ สุขธนะ เพราะเคยไปช่วยงานนักการเมืองใหญ่ทั้งสองแห่งจังหวัดอุดรธานีเมื่อครั้งดำรงตำแหน่งรัฐมนตรี ซึ่งการลงสมัครครั้งนี้นายสรชาติเลือกที่จะลงสมัครเป็นทีมผู้สมัครของนายประจวบเพื่อแข่งกับทีมผู้สมัครของนายรักเกียรติที่สมัครรับเลือกตั้งในสังกัดพรรคกิจสังคม ในเขต 2 จังหวัดอุดรธานี แต่ก็ยังคงไม่ได้รับเลือกตั้ง หลังจากนั้นในปี พ.ศ.2536 มีการจัดตั้งจังหวัดหนองบัวลำภูขึ้น ทำให้นายสรชาติ ซึ่งมีตำแหน่งรับราชการที่สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดอุดรธานี ได้ขอโอนย้ายมาดำรงตำแหน่งหัวหน้าฝ่ายบริหารงานทั่วไป สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดหนองบัวลำภู มีหน้าที่ในการจัดตั้งกลุ่มสตรี กลุ่มแม่บ้าน กลุ่มอาชีพต่างๆ ในพื้นที่ พร้อมกับเตรียมพร้อมสภาพตำบลเพื่อรองรับการ

เปลี่ยนแปลงสู่การเป็นองค์การบริหารส่วนตำบลตามพระราชบัญญัติสภาพัฒนาการและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ.2537 ซึ่งการทำงานดังกล่าวทำให้มีโอกาสได้คุ้นเคยกับชาวบ้านในพื้นที่มากขึ้น ทำให้กลุ่มสตรี กลุ่มแม่บ้าน กลุ่มอาชีพต่างๆ และกำนันผู้ใหญ่บ้านในสภาพัฒนาการที่สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดหนองบัวลำภูเข้าไปเกี่ยวข้องด้วยได้กลายเป็นฐานเสียงที่สำคัญให้กับนายสรชาติ ในการเตรียมการที่จะลงสมัครรับเลือกตั้งใน พ.ศ.2538 การเลือกตั้งทั่วไปใน พ.ศ.2538 นายสรชาติลงสมัครรับเลือกตั้งในสังกัดพรรคความหวังใหม่ ซึ่งเป็นเขตเลือกตั้งใหญ่มีผู้แทนฯ ทั้งจังหวัดได้ 3 คน และเขาก็ได้รับเลือกตั้งเป็นผู้แทนราษฎรชุดแรกหลังการจัดตั้งจังหวัดหนองบัวลำภูได้เป็นผลสำเร็จ (สรชาติ สุวรรณพรหม, 2555)

4. นายกิตติศักดิ์ หัตถสงเคราะห์ (พ.ศ.2482-ปัจจุบัน) เป็นผู้ที่ไม่เคยสนใจในด้านการเมืองมาก่อน การเล่นการเมืองเกิดขึ้นจากความอยากรู้อยากลอง อยากรแสดงให้คนอื่นเห็นว่าตนก็มีความสามารถเป็นผู้แทนฯ ที่มาจากการเลือกตั้งของประชาชนได้ ซึ่งเส้นทางสายการเมืองเริ่มต้นจากการเป็นนักการเมืองท้องถิ่นในเขตเทศบาลเมืองอุดรธานีในระหว่าง พ.ศ.2517-พ.ศ.2522 ในระหว่างนั้น พลตรีศิริ สิริโยธิน รองหัวหน้าพรรคชาติไทย ได้ชักชวนและดึงตัวนายกิตติศักดิ์เพื่อให้มาลงสมัครรับเลือกตั้งในปี พ.ศ.2522 ในสังกัดพรรคชาติไทย ซึ่งนายกิตติศักดิ์ได้ลงสมัครรับเลือกตั้งในเขต 2 จังหวัดอุดรธานี ซึ่งนอกจากลงสมัครรับเลือกตั้งในพื้นที่แล้ว พรรคชาติไทยได้มอบหมายให้นายกิตติศักดิ์เป็นหัวหน้าผู้รับผิดชอบดูแลการเลือกตั้งของพรรคชาติไทยในพื้นที่ภาคอีสานทั้งหมด ซึ่งในการดูแลนั้นนายกิตติศักดิ์ได้ใช้ทุนส่วนตัวในการช่วยผู้สมัครคนอื่นด้วยซึ่งปรากฏว่าในการเลือกตั้งเมื่อปี พ.ศ.2522 นั้นนายได้รับเลือกตั้งและพาผู้สมัครของพรรคชาติไทยคนอื่นๆ จากภาคอีสานเข้าสภาฯ ได้อีกจำนวน 13 คน ซึ่งในการลงสมัครสังกัดพรรคชาติไทยขณะนั้นซึ่งมีพลตำรวจเอกประมาณ อติเรกสาร เป็นหัวหน้าพรรค และพลตรีศิริ สิริโยธิน เป็นรองหัวหน้าพรรคได้มาทาบทามนายกิตติศักดิ์ให้ลงสมัครรับเลือกตั้งในสนามการเมืองจังหวัดอุดรธานีเพราะพรรคชาติไทยซึ่งก่อตั้งเมื่อมีการเลือกตั้งทั่วไป พ.ศ.2518 เป็นพรรคการเมืองที่

รวบรวมบรรดา “นายทุนและขุนศึก” เข้าไว้ด้วยกัน ทำให้นายทุนใหญ่ผู้มั่งคั่งแห่งเมืองอุดรธานี ที่ได้รับการสัมปทานการก่อสร้างที่มีมูลค่ามหาศาลทั้งภายในประเทศและต่างประเทศ รวมทั้งการจัดส่งแรงงานแถบภาคอีสานไปทำงานก่อสร้างที่ประเทศต่างๆ แถบตะวันออกกลางซึ่งกิจการดังกล่าวนี้ถือว่านายกิตติศักดิ์ เป็นคนไทยคนแรกที่บุกเบิกกิจการด้านนี้ในประเทศไทยด้วย ซึ่งแรงงานทั้งหมดที่ไปกับนายกิตติศักดิ์ทุกคนจะไม่เสียค่าใช้จ่ายใดๆ และเมื่อเดินทางกลับมาประเทศไทยจะมีเงินมีทองสามารถตั้งตัวได้หรือกลายเป็นเศรษฐีเล็กๆในหมู่บ้านคนหนึ่ง ซึ่งแรงงานที่กลับมาและญาติพี่น้องของแรงงานดังกล่าวต่างถือเป็นหนี้บุญคุณของนายกิตติศักดิ์ที่ช่วยนำโอกาสและความร่ำรวยมาสู่ครอบครัวตน ทำให้ต่อมาครอบครัวเหล่านี้กลายเป็นฐานเสียงของนายกิตติศักดิ์ในการเลือกตั้งแต่ละครั้งด้วย จากกิจการดังที่กล่าวมานั้นแสดงให้เห็นว่านายกิตติศักดิ์เป็นผู้ที่มีความมั่งคั่งร่ำรวยหรือกลายเป็น “นายทุนหัวเมือง” ที่หลายพรรคการเมืองต่างเฝ้าจับตามอง รวมทั้งพรรคชาติไทยที่ต้องการดึงมาช่วยทำงานการเมืองเพื่อดูแลงานของพรรคในภาคอีสานด้วย ตั้งแต่การหาเสียงเลือกตั้งครั้งแรกเป็นต้นมา นายกิตติศักดิ์ใช้วิธีการหาเสียงในพื้นที่โดยใช้วิธีการปราศรัยเป็นหลัก ซึ่งจะมีการวางแผนโดยให้ทีมงานเข้าไปประชาสัมพันธ์บอกคนในหมู่บ้านให้รู้ล่วงหน้าว่าจะมีผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นผู้แทนฯ จะมาปราศรัย พบประพจน์้องในหมู่บ้าน หลังจากนั้นก็เริ่มให้ทีมงานจัดเกณฑ์ชาวบ้านมานั่งฟังการปราศรัย โดยการให้ธนบัตรใบละสิบบาทสมัยนั้นเพื่อดึงดูดใจให้คนมาฟัง จากที่ไม่มีใครให้ความสนใจก็เริ่มทยอยมามากขึ้นเรื่อยๆ จนเต็มลานปราศรัยทุกคืน ประกอบกับนายกิตติศักดิ์เป็นผู้ที่มีความสามารถในการใช้วาจาศิลป์ และสำนวนโวหารในการปราศรัยให้ชาวบ้านทั่วไปรู้เรื่องราว เหตุและผลที่ตนตัดสินใจลงสมัครเป็นผู้แทนฯ และการอาศัยฐานเสียงจากญาติฝ่ายภรรยา ซึ่งเป็นตระกูลใหญ่และเป็นที่รู้จักของชาวอำเภอบ้านผือซึ่งเป็นอำเภอใหญ่ที่มีจำนวนผู้มีสิทธิลงคะแนนเสียงมากกว่าอำเภออื่น และสมัยนั้นหากผู้สมัครคนใดสามารถทำคะแนนได้เกินหนึ่งหมื่นห้าพันคะแนนก็จะได้เป็นผู้แทนราษฎรแล้ว ซึ่งในการลงสมัครรับเลือกตั้งครั้งแรกนั้นนายกิตติศักดิ์ได้คะแนน

กว่าสามหมื่นห้าพันคะแนน โดยได้คะแนนเฉพาะที่อำเภอบ้านผือหมื่นเก้าพันกว่าคะแนน สามารถเอาชนะคู่แข่งคนอื่นๆ ได้รับเลือกตั้งเป็นผู้แทนราษฎรสมัยแรก และเป็นมาเรื่อยๆ จนภายหลังมีการจัดตั้งจังหวัดหนองบัวลำภูแล้ว นายกิตติศักดิ์ได้มาลงสมัครรับเลือกตั้งในเขตเลือกตั้งจังหวัดหนองบัวลำภู เพราะมีพื้นที่บางส่วนเคยเป็นส่วนหนึ่งของเขตเลือกตั้งที่ตนเป็นผู้แทนฯ มาก่อน ในสังกัดพรรคชาติไทยตามเดิม แต่ด้วยความเป็นเขตเลือกตั้งใหม่ ซึ่งนายกิตติศักดิ์ ไม่ค่อยมีพื้นที่ฐานเสียงเป็นของตนเองมาก่อนเพราะฐานเสียงของนายกิตติศักดิ์ คือ อำเภอบ้านผือ ซึ่งอยู่ในจังหวัดอุดรธานี ทำให้นายกิตติศักดิ์สอบตกเป็นครั้งแรก ซึ่งแพ้ผู้ที่ได้รับการเลือกตั้งที่มีฐานเสียงในฐานะมีภูมิสำเนาเป็นชาวจังหวัดหนองบัวลำภู อย่าง นายไพรัช นุชิต จากพรรคกิจสังคม นายไชยา พรหมา จากพรรคชาติพัฒนา และนายสรชาติ สุวรรณพรหม จากพรรคความหวังใหม่ ต่อมาหลังจากไม่ได้รับเลือกตั้งใน พ.ศ.2538 นายกิตติศักดิ์ยังทำกิจกรรมทางการเมืองในส่วนกลางในฐานะแกนนำคนสำคัญของพรรคชาติไทยในพื้นที่ภาคอีสาน ซึ่งหลังจากนายบรรหาร ศิลปอาชา หัวหน้าพรรคชาติไทยและนายกรัฐมนตรีคนที่ 21 ประกาศยุบสภาเพื่อจัดให้มีการเลือกตั้งใน พ.ศ.2539 นายกิตติศักดิ์ซึ่งเคยอยู่พรรคชาติไทย ได้ร่วมกับกลุ่มของนายเสนาะ เทียนทอง ซึ่งเป็นหัวหน้ากลุ่มการเมืองใหญ่ที่ใช้ชื่อว่า “วังน้ำเย็น” ที่เคยช่วยนายบรรหาร ศิลปอาชา จัดตั้งรัฐบาลใน พ.ศ.2538 จนประสบความสำเร็จ ย้ายมาเข้าร่วมกับพรรคความหวังใหม่ของพลเอกชวลิต ยงใจยุทธ พร้อมกับสมาชิกคนอื่นๆ ในกลุ่มวังน้ำเย็นและลงสมัครรับเลือกตั้ง ในเขตเลือกตั้งที่ 1 จังหวัดหนองบัวลำภู สังกัดพรรคความหวังใหม่ ซึ่งได้รับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดหนองบัวลำภูเป็นผลสำเร็จ (กิตติศักดิ์ ทัศนสงเคราะห์, 2555)

5. นายพิชาญ พิบูลย์วัฒนวงศ์ (พ.ศ.2485-ปัจจุบัน) เคยดำรงตำแหน่งข้าราชการสังกัดกรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทยซึ่งมีหน้าที่บำบัดทุกข์บำรุงสุขให้แก่ประชาชนในตำแหน่งนายอำเภอหลายอำเภอในจังหวัดหนองบัวลำภู เช่น นางกลาง ศรีบุญเรือง สุวรรณคูหา ก่อนที่จะขึ้นดำรงตำแหน่งเป็นปลัดจังหวัด

วารสารรัฐศาสตร์และนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกาฬสินธุ์

ปีที่ 2 เล่มที่ 1 (ม.ค.-มิ.ย. 2556)

หนองบัวลำภู (ไพรัช นุชิต, 2555) การทำงานในฐานะผู้ปกครองดูแลและรักษาความสงบเรียบร้อยในพื้นที่อย่างต่อเนื่อง ทำให้นายพิชาญเป็นที่รู้จักและคุ้นเคยของบรรดาข้าราชการ กำนัน-ผู้ใหญ่บ้าน และนักการเมืองบางคนในพื้นที่ เมื่อมีการเลือกตั้งทั่วไปในวันที่ 17 พฤศจิกายน พ.ศ.2539 นายพิชาญจึงได้รับการแนะนำจากนักการเมืองจังหวัดอุดรธานีรายหนึ่งให้สมัครรับเลือกตั้งในสังกัดพรรคความหวังใหม่ซึ่งเป็นพรรคการเมืองที่มีกระแสแรงมากในพื้นที่ภาคอีสานขณะนั้น ประกอบกับพื้นที่จังหวัดหนองบัวลำภูมีผู้สมัครรับเลือกตั้งในทีมพรรคความหวังใหม่เพียง 2 คน ทำให้นายพิชาญสนใจที่ลงรับเลือกตั้งในนามพรรคความหวังใหม่ซึ่งใช้ฐานเสียงที่สำคัญคือ กำนัน-ผู้ใหญ่บ้านในพื้นที่ซึ่งเคยประกาศจะสนับสนุนพลเอกชวลิต ยงใจยุทธ และผู้สมัครพรรคความหวังใหม่ที่ได้รับการเลือกตั้งเพราะความชื่นชอบพลเอกชวลิตสมัยดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย ในรัฐบาลของนายชวน หลีกภัย ที่สามารถปกป้องรักษาตำแหน่งกำนัน-ผู้ใหญ่บ้าน ซึ่งอยู่คู่สังคมไทยมาตั้งแต่สมัยรัชกาลที่ 5 ให้คงไว้ต่อไป หลังจากมีการเสนอให้ยกเลิกตำแหน่งกำนัน-ผู้ใหญ่บ้านภายหลังการประกาศใช้พระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 ทำให้พลเอกชวลิตกลายเป็นขวัญใจกำนัน-ผู้ใหญ่บ้านในสมัยนั้น และสโลแกนที่พรรคความหวังใหม่ใช้หาเสียงในพื้นที่ภาคอีสานสมัยนั้นคือ “ปั้นข้าวเหนียวให้ติดเลือกพ่อใหญ่ชวลิตเป็นนายกรัฐมนตรี” โดยเสนอโครงการ “อีสานเขียว” ที่จะขจัดความยากจนให้หมดไปจากภาคอีสาน (สรชาติ สุวรรณพรหม, 2555) กอปรกับการที่นายพิชาญรับราชการเป็นผู้บังคับบัญชากำนัน-ผู้ใหญ่บ้านในพื้นที่มาเกือบทุกอำเภอ ทำให้การเลือกตั้งครั้งนี้นายพิชาญคือ “ม้ามีด” ในสนามเลือกตั้งจังหวัดหนองบัวลำภูสามารถพิชิตชัยชนะได้เป็นผู้แทนราษฎรครั้งแรก (กิตติศักดิ์ หัตถสงเคราะห์, 2555)

6. นายวิชัย สามิตร (พ.ศ.2501-ปัจจุบัน) เส้นทางการเมืองเริ่มขึ้นหลังจากสำเร็จการศึกษาในระดับปริญญาตรีแล้ว ได้กลับไปช่วยครอบครัวทำไร่ ทำนา ที่บ้านโนนม่วง ตำบลโนนเมือง อำเภอนากลาง จังหวัดอุดรธานี โดยในปี พ.ศ.2528 ชาวบ้านโนนม่วงได้เลือกให้เป็นผู้ใหญ่บ้าน ซึ่งในสมัยนั้นถือได้ว่าเขาเป็นคนหนุ่มคน

แรกๆ ของประเทศไทยที่เรียนจบปริญญาตรีแล้วกลับมาเป็นผู้ใหญ่บ้านที่บ้านเกิดตนเอง ทำให้นายวิชัยเป็นความหวังของชาวบ้านในการพัฒนาหมู่บ้าน ประกอบกับความตั้งใจจริง เขาจึงมีบทบาทสำคัญในการพัฒนาหมู่บ้านโนนม่วงจนเป็นที่ประจักษ์ในหลายๆ ด้าน เช่น เป็นหมู่บ้านแรกของจังหวัดอุดรธานีที่มีสวมครบทุกหลังคาเรือน มีโถงหรือภาชนะรองน้ำฝนไว้สำหรับอุปโภคบริโภคแทนการใช้น้ำจากลำห้วยหรือแหล่งน้ำตามธรรมชาติต่างๆ ครบทุกหลังคาเรือน มีการตัดถนนหนทางใหม่ภายในหมู่บ้านและเชื่อมต่อกับหมู่บ้านต่างๆ นำระบบไฟฟ้าเข้ามาในหมู่บ้านครั้งแรก ซึ่งบางกิจกรรมนายวิชัยใช้ทุนทรัพย์ส่วนตัวในการดำเนินการโดยไม่เห็นแก่ความเหน็ดเหนื่อย ทำให้หมู่บ้านโนนม่วงมีการพัฒนาด้านต่างๆ เหนือหมู่บ้านต่างๆ ในเขตอำเภอนากลางหรือในละแวกชนบทของจังหวัดอุดรธานีในสมัยนั้น จากผลงานการพัฒนาดังกล่าวทำให้พ่อผู้ใหญ่วิชัยได้รับการแต่งตั้งให้เป็น “ผู้ใหญ่บ้านดีเด่น” จังหวัดอุดรธานี ในปี พ.ศ.2531 ซึ่งในช่วงนั้นได้มีโอกาสต้อนรับคณะของนายกรัฐมนตรีพลเอกเปรม ติณสูลานนท์ที่ได้เดินทางมาตรวจราชการที่จังหวัดอุดรธานีและทางจังหวัดได้เลือกให้หมู่บ้านเขาเป็นหมู่บ้านต้นแบบโครงการอาสาพัฒนาและป้องกันตนเอง (อ.พ.ป.) ด้วย หลังจากนั้น นายวิชัยจึงยื่นใบลาออกจากตำแหน่งผู้ใหญ่บ้านต่อนายอำเภอนากลางเพื่อโดยใช้เหตุผลว่าจะลาออกเพื่อสมัครรับเลือกตั้งซ่อมสมาชิกสภาจังหวัดจังหวัดอุดรธานี (ส.จ.) ถือเป็นการลงสนามเลือกตั้งระดับท้องถิ่นที่สำคัญของนายวิชัย เขาพยายามหาเสียงสนับสนุนจากชาวบ้านในเขตอำเภอนากลางทั้งหมด ซึ่งในการเลือกตั้งครั้งนี้เขาได้ใช้เงินทุนเพียงประมาณ 2,800 บาทโดยจัดเป็นค่าแผ่นโปสเตอร์พิมพ์ขาวดำแนะนำตัวผู้สมัคร และค่าน้ำมันสำหรับเติมรถยนต์ของพี่ชายซึ่งให้ยืมมาใช้ แต่ที่ลืมไม่ได้เลยและถือเป็นที่มาของคะแนนเสียงที่เลือกนายวิชัยให้ได้เป็น ส.จ. ครั้งนี้ คือบรรดาเครือข่ายญาติพี่น้องของนายวิชัยและคนที่รู้จักชอบพอนายวิชัย โดยเฉพาะชาวบ้านโนนม่วงเกือบทั้งหมู่บ้านได้จัดขบวนคาราวานหาเสียงเคลื่อนที่ไปตามหมู่บ้านต่างๆในเขตอำเภอนากลาง โดยทุกคนที่ไปจะห่อข้าว ห่อน้ำกันไปเอง และไม่ได้มีการขอรับค่าตอบแทนใดๆ ค่าไหน นอนนั่น เป็นลักษณะการหา

วารสารรัฐศาสตร์และนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกาฬสินธุ์

ปีที่ 2 เล่มที่ 1 (ม.ค.-มิ.ย. 2556)

เสียงที่อาศัยเครือข่ายญาติพี่น้องและคนที่รู้จักช่วยบอกกันปากต่อปากว่านายวิชัยเป็นใคร มาจากไหน ทำอะไรมาบ้าง มีผลงานพัฒนาเป็นอย่างไร ซึ่งการมีญาติพี่น้องจำนวนมากก็มีข้อดีสำหรับการเลือกตั้งหลายประการ เช่น ญาติพี่น้องจะออกมาลงคะแนนเลือกตนให้โดยไม่รับเงินซื้อเสียง และตนไม่ต้องเหนื่อยกับการไปขอคะแนนในรูปแบบต่างๆ เหมือนคนอื่น อีกทั้งญาติพี่น้องยังช่วยหาเสียงให้ แม้จะไม่ได้ซื้อเรื่องความช่วยเหลือก็ตาม หรือเวลาไม่มีทุนหรือเงินในการลงสมัครรับเลือกตั้งในแต่ละครั้ง หากไปบอกญาติพี่น้องคนไหน ญาติคนนั้นก็จะให้กู้ยืมเงินมาใช้เป็นทุนในการเลือกตั้ง โดยไม่คิดดอกเบี้ย หรือบางคนเอาเงินมาช่วยระดมหาเสียงถึงบ้านของนายวิชัย หลังจากทราบข่าวว่าจะลงสมัครรับเลือกตั้ง เป็นต้น ทำให้ระบบเครือข่ายญาติพี่น้องเป็นปัจจัยที่ช่วยสร้างฐานคะแนนเสียงในพื้นที่โดยเฉพาะเขตอำเภอกลางซึ่งเป็นเขตพื้นที่ที่นายวิชัย มีอิทธิพลทางการเมืองเหนือคู่แข่งคนอื่นๆ ในการลงสมัครรับเลือกตั้งตลอดมาจนกระทั่งถึงปัจจุบัน หลังจากนั้นก็เป็นสมาชิกสภาท้องถิ่นมาเรื่อยๆ จนถึงคราวเลือกตั้งทั่วไปครั้งที่ 17 เมื่อวันที่ 13 กันยายน พ.ศ.2535 นายวิชัยได้ตัดสินใจลงลงสมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สังกัดพรรคชาติพัฒนา เป็นครั้งแรกในเขตเลือกตั้งที่ 2 จังหวัดอุดรธานี แต่ไม่ประสบผลสำเร็จทางการเมืองในระดับชาติ ต่อเมื่อมีการจัดตั้งจังหวัดหนองบัวลำภูแล้ว และได้มีการจัดการเลือกตั้งทั่วไป พ.ศ. 2538 นายวิชัย จึงลงลงสมัครรับเลือกตั้งอีกครั้งในนามพรรคชาติพัฒนาเช่นเดิม ในเขตเลือกตั้งจังหวัดหนองบัวลำภู แต่ก็ยังไม่ได้รับเลือกตั้งอีก จากความพ่ายแพ้ในสนามการเมืองระดับชาติทั้ง 2 ครั้ง ทำให้เขาจึงคิดว่าจะหยุดความคิดที่จะเล่นการเมืองระดับชาติแล้วหันกลับไปลงเล่นสนามเลือกตั้งท้องถิ่นเช่นเดิมจะดีกว่า เพราะการเลือกตั้งระดับชาติในสมัยนั้นผู้สมัครแต่ละคนต่างทุ่มกำลังและเงินทุนในการสร้างฐานเสียงอย่างหนัก เป็นไปได้หน่อยที่โอกาสคนอย่างเขาซึ่งเป็นเพียงลูกชาวนาและไม่ได้มีความร่ำรวยใดๆ จะสามารถสู้กับคู่แข่งคนอื่นๆ ซึ่งเป็นเจ้าของพื้นที่มาอย่างต่อเนื่อง หรือมีเงินสนับสนุนจากพรรคการเมืองที่สังกัดในการใช้ระดมสรรพกำลังในการเลือกตั้งแต่ละครั้ง ด้วยเหตุนี้ นายวิชัยจึงหันกลับไปเป็นสมาชิกสภาจังหวัด

หนองบัวลำภู เขตอำเภอากลาง ในช่วง พ.ศ.2538-พ.ศ.2543 พร้อมทำธุรกิจรับเหมาขนาดกลางในนาม ห้างหุ้นส่วนจำกัด “ชัยวัชก่อสร้าง” ซึ่งประกอบธุรกิจรับเหมาก่อสร้างหรือทำทุกอย่างว่าแต่มีผู้ว่าจ้างมา ทำให้นายวิชัยพรมิฐานทางการเงินที่จะการใช้ลงสมัครรับเลือกตั้ง ในวันที่ 6 มกราคม พ.ศ.2544 การเลือกตั้งครั้งนี้ เขามีความพร้อมด้านต่างๆ มากกว่าทุกๆ ครั้งที่ลงสมัครรับเลือกตั้ง เช่น การเลือกตั้งครั้งนี้ใช้ระบบการแบ่งเขตเลือกตั้งที่ให้ขนาดเล็กลง ทำให้หาเสียงง่ายขึ้น เพราะในเขตเลือกตั้งที่ 3 จังหวัดหนองบัวลำภูประกอบด้วยพื้นที่อำเภอากลาง อำเภอสุวรรณคูหา และอำเภอนาวัง เฉพาะตำบลวังปลาบ่อม สังกัดพรรคไทยรักไทย เพราะในสมัยนั้นพรรคไทยรักไทยเป็นพรรคการเมืองใหม่ที่เปิดโอกาสให้ผู้สมัครหน้าใหม่ ที่สนใจในการพัฒนาการเมืองไปสู่มิติใหม่ ด้วยการไม่ใช้เงินเป็นตัวตั้ง แต่ใช้นโยบายเป็นตัวขาย ซึ่งแตกต่างจากพรรคการเมืองต่างๆ ก่อนหน้านี้ ที่จะมีการตกลงราคากันระหว่างผู้สมัครรับเลือกตั้งที่คาดว่าจะได้รับเลือกเป็นผู้แทนฯ ในพื้นที่กับพรรคการเมืองที่ต้องการผู้สมัครคนนั้นไปสังกัดในมูลค่ามากถึง 30-40 ล้านบาท แต่พรรคไทยรักไทยไม่ได้มีพฤติกรรมเช่นนั้น หัวหน้าพรรคต้องการบรรดาดาวรุ่ง หรือนักแลในพื้นที่เลือกตั้งต่างๆ ซึ่งส่วนใหญ่เป็นนักการเมืองท้องถิ่นมาก่อนบ้าง หรือเป็นกรรมการสมาชิกสหกรณ์ออมทรัพย์ที่มีเครือข่ายสมาชิกจำนวนมากมาลงสมัครในนามพรรคโดยไม่มีผลประโยชน์เรื่องเงินหรือการตีมูลค่าระหว่างกัน และในสมัยนั้นพรรคไทยรักไทยกำลังเป็นพรรคการเมืองที่ชาวบ้านในพื้นที่ภาคอีสานเฝ้าจับตามองอย่างมาก เพราะเห็นว่าเป็นพรรคของคนรวย และมีนโยบายที่ใช้หาเสียงค่อนข้างท้าทายให้เกิดการเปลี่ยนแปลงคุณภาพชีวิตและสังคมไทยไปในทางที่ดีขึ้น ซึ่งนายวิชัยเองในฐานะผู้สมัครรับเลือกตั้งพรรคไทยรักไทยในระบบเขตเลือกตั้ง ได้ใช้กลยุทธ์ในการหาเสียงในครั้งนี้ คือการเข้าไปในหมู่บ้านต่างๆ ในเขตเลือกตั้งพร้อมชี้แจงนโยบายต่างๆ ของพรรคในสมัยนั้นเป็นหลัก ซึ่งนายวิชัยในฐานะผู้ปราศรัยชี้แจงนโยบายต่างๆ ของพรรคให้ชาวบ้านฟัง บางทีก็ยังไม่ค่อยเชื่อว่านโยบายต่างๆ ที่ตนกำลังหาเสียงกับชาวบ้านนั้นจะทำได้จริง แต่ก็พยายามทำความเข้าใจกับชาวบ้านให้มากที่สุด พุดง่าย ๆ

วารสารรัฐศาสตร์และนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกาฬสินธุ์

ปีที่ 2 เล่มที่ 1 (ม.ค.-มิ.ย. 2556)

ก็คือ อาศัยการขายนโยบายพรรคไทยรักไทยในการดึงคะแนนจากชาวบ้านมาช่วยเลือกผู้สมัครของพรรคไทยรักไทยอย่างนายวิชัยในระบบแบบแบ่งเขตเลือกตั้งด้วย ในที่สุดนายวิชัยก็สามารถได้รับเลือกตั้งเป็น ส.ส. สมัยแรกในการเลือกตั้ง พ.ศ.2544 (วิชัย สามิตร, 2555)

7. นายพิชญ हतถสงเคราะห์ (พ.ศ.2508-ปัจจุบัน) เส้นทางชีวิตการเมืองของเขาถือว่าตั้งแต่เกิด หรือจำความได้ ก็ผูกค้อยู่กับวงการเมืองในพื้นที่จังหวัดหนองบัวลำภู เพราะสมัยที่นายพิชญยังเป็นเด็กได้เห็นคุณพ่อกิตติศักดิ์ हतถสงเคราะห์ เล่นการเมืองตั้งแต่เป็นสมาชิกสภาเทศบาล ขยับเป็นเทศมนตรีเทศบาลเมืองอุดรธานี ต่อมาเมื่อเป็นหนุ่มขึ้นก็มีประสบการณ์เพิ่มมากขึ้นจากการได้ช่วยคุณพ่อหาเสียงเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรใน พ.ศ.2522ขณะที่มีอายุ 17 ปีซึ่งก็มีโอกาสได้เรียนรู้เรื่องการเมืองจากการช่วยเหลือและสังเกตเห็นแบบอย่างจากคุณพ่อสำหรับการเข้าสู่การเมืองอย่างเป็นทางการนั้นเกิดขึ้นปี พ.ศ.2549 เมื่อคณะกรรมการบริหารพรรคไทยรักไทย เห็นว่า คุณพ่อกิตติศักดิ์ हतถสงเคราะห์ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดหนองบัวลำภูมีความอาวุโสมากแล้ว เพราะขณะนั้นมีอายุย่างเข้าปีที่ 70 แล้วจึงพยายามผลักดัน ส.ส.กิตติศักดิ์ให้ไปอยู่ในระบบบัญชีรายชื่อ (Party list) ของพรรคไทยรักไทย หลังจากนั้น ส.ส. กิตติศักดิ์ก็เสนอพันตำรวจโท ดร.ทักษิณ ชินวัตร หัวหน้าพรรคให้พิจารณาตัว นายพิชญ हतถสงเคราะห์ บุตรชายสมควรให้เป็นผู้ลงสมัครรับเลือกตั้งในระบบแบ่งเขตเลือกตั้งแทนซึ่งนายพิชญเล่าให้ผู้เขียนฟังว่า “เมื่อท่านทักษิณเห็นชื่อผม (นายพิชญ) ก็บอก..ไอ้นี้ไม่เป็นไร ไม่มีปัญหา เพราะเห็นหน้ามันตลอด” เมื่อทางพรรคไทยรักไทยเห็นด้วยกับความประสงค์ของคุณพ่อดังกล่าว นายพิชญก็ลงสมัครรับเลือกตั้งครั้งแรกในการเลือกตั้งทั่วไป เมื่อวันที่ 2 เมษายน พ.ศ.2549 ในเขต 1 ซึ่ง การลงสมัครครั้งนี้ได้เขาเป็นเพียงผู้สมัครคนเดียวในเขตเลือกตั้งซึ่งก็สามารถเอาชนะการเลือกตั้งครั้งแรกมาได้ แต่ต่อมามีการกล่าวหาว่าเป็นการเลือกตั้งที่ไม่มีความบริสุทธิ์ยุติธรรมตามวิถีประชาธิปไตย ศาลรัฐธรรมนูญจึงมีคำสั่งให้การเลือกตั้งครั้งนี้เป็นโมฆะ อันเป็นผลทำให้ชีวิตการเมืองของเขาในการลง

สนามการเมืองครั้งแรกไม่ประสบความสำเร็จอย่างที่ตั้งไว้ และถือเป็น ส.ส. โมฆะรุ่นแรกของประเทศไทย หลังจากนั้นสถานการณ์ทางการเมืองก็เกิดวิกฤตการณ์สำคัญอันนำมาสู่การรัฐประหาร ของคณะปฏิรูปการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข หรือ คปค. เมื่อวันที่ 19 กันยายน พ.ศ.2549 มีการยกเลิกรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2540 จนนำไปสู่การตั้งรัฐบาลชั่วคราว และร่างรัฐธรรมนูญเพื่อจัดการเลือกตั้งใหม่ขึ้นในปี 2550 หลังจากมีการประกาศใช้รัฐธรรมนูญและให้มีการจัดการเลือกตั้งทั่วไปขึ้นในวันที่ 23 ธันวาคม พ.ศ.2550 เป็นการเลือกตั้งโดยใช้เขตใหญ่เรียงเบอร์ ใช้เขตจังหวัดเป็นเขตเลือกตั้งเขาได้ลงสมัครรับเลือกตั้งในนามพรรคพลังประชาชนพร้อมกับอดีตผู้แทนฯ พรรคไทยรักไทยอีก 2 คน คือ นายไชยา พรหมา และ นายวิชัย สามิตร และได้รับการเลือกตั้ง 3 คนเป็นผู้แทนฯ สมใจปรารถนา (พิชญ์ ทัศนสงเคราะห์, 2555)

วิจารณ์และสรุปผล

จากผลการศึกษาพบว่า วิธีการเข้าสู่ตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดหนองบัวลำภูทั้ง 7 ตามที่ศึกษานั้น พบว่าการสร้างฐานอำนาจทางการเมืองในจังหวัดหนองบัวลำภู ยังไม่เห็นว่ามียุทธศาสตร์ที่สถาปนาตนเองขึ้นเป็นผู้มีอิทธิพลในพื้นที่อย่างชัดเจน เหมือนงานศึกษาพฤติกรรมทางการเมืองหรือนักการเมืองของจังหวัดอื่นๆ เช่น จังหวัดตาก (ภาคภูมิ ถกชะเมธ, 2551) ที่พบว่า ตระกูลไชยนั้นทนและตระกูลตันติสุนทร เป็นสองตระกูลใหญ่ที่วางรากฐานทางการเมืองในจังหวัด หรือจังหวัดปทุมธานี (พรชัย เทพปัญญา, 2549) ที่พบว่า ตระกูลหาญสวัสดิ์เป็นตระกูลของนักการเมืองส่วนใหญ่ที่ได้รับเลือกตั้งจังหวัด ทั้งนี้เพราะส่วนใหญ่สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในจังหวัดหนองบัวลำภูที่ได้รับเลือกตั้งในพื้นที่ส่วนใหญ่จะใช้พื้นที่ฐานเสียงของตนเป็นหลัก ซึ่งจังหวัดหนองบัวลำภู ประกอบด้วย 6 อำเภอ 3 เขตเลือกตั้ง ใน 3 เขตนี้จะมีเจ้าถิ่นที่กุมฐานเสียงของแต่ละอำเภอไว้ ได้แก่ เขต 1 ผู้ใด

วารสารรัฐศาสตร์และนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกาฬสินธุ์

ปีที่ 2 เล่มที่ 1 (ม.ค.-มิ.ย. 2556)

สามารถกฎหมายเสียงในเขตอำเภอเมืองหนองบัวลำภูได้ ผู้นั้นก็จะได้รับเลือกตั้ง ซึ่งในเขตนี้ผู้ที่เคยกฎหมายเสียงได้ในระยะแรกคือ นายไพรัช นุชิต ซึ่งมีภูมิลำเนาในเขตเทศบาลเมืองหนองบัวลำภู ต่อผู้ที่กฎหมายเสียงได้แทนคือนายกิตติศักดิ์ หัตถสงเคราะห์ ซึ่งย้ายฐานการเมืองมาจากอำเภอบ้านผือ จังหวัดอุดรธานีซึ่งปัจจุบันฐานการเมืองดังกล่าวก็ส่งต่อมายังนายพิชญ หัตถสงเคราะห์ ด้วย สำหรับเขต 2 ผู้ใดสามารถกฎหมายเสียงในเขตอำเภอศรีบุญเรืองได้ คนนั้นก็จะได้รับเลือกตั้ง ซึ่งในเขตนี้จะมีนักการเมืองที่แข่งขันกันอยู่ 2 คน ได้แก่ นายสรชาติ สุวรรณพรหม และนายไชยา พรหมา ซึ่งทั้งสองถือเป็นนักการเมืองที่ชิงไหวชิงพริบในพื้นที่จนกระทั่งปัจจุบัน และเขต 3 ผู้ใดสามารถกฎหมายเสียงในเขตอำเภอนากลางได้ ผู้นั้นก็จะได้รับเลือกตั้ง ซึ่งในเขตนี้จะมีเพียง นายวิชัย สามิตร ที่กฎหมายเสียงได้ ซึ่งใกล้เคียงกับผลการศึกษาของ ดารารัตน์ เมตตาริกานนท์ (2546: 270-283) เรื่องการเมืองสองฝั่งโขง ซึ่งพัฒนาจากงานค้นคว้าวิจัยระดับปริญญาเอกของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เรื่องการรวมกลุ่มทางการเมืองของ ส.ส. อีสาน พ.ศ.2476-2494 ที่พบว่า ประเด็นการหาเสียงที่กลุ่ม ส.ส. อีสานได้ชูในช่วงสมัยการเลือกตั้งครั้งที่ 3 มีลักษณะสำคัญสรุปได้ดังนี้ คือ (1) การชูประเด็นความเป็นคนในพื้นที่หรือท้องถิ่น ย้ำเรื่อง “คนนอกคนใน” หรือ การแยก “เขาและเรา” (2) เน้นการแก้ปัญหาปากท้องของคนในพื้นที่ (3) ย้ำความเป็นคนจริงกล้าต่อสู้ทางการเมือง (4) ชูความเป็นพวกเดียวกันกับชนชั้นชาวนาชาวนา และกรรมกร (5) ย้ำความเป็นผู้ที่มีหน้าที่การงานดีและมีความรู้สูง เน้นใบปริญญา “ธรรมศาสตร์” และ(6) ประเด็นอื่นๆ หรือการศึกษาของ ดารารัตน์ เมตตาริกานนท์ และ ปนัทดา เผือกพันธ์ (2535) ที่พบว่า ผู้นำท้องถิ่นที่มีฐานทุนมั่งคั่ง เป็นผู้อุปถัมภ์ ชุมชน มีความสามารถเข้าถึงแกนนำของกลุ่มหรือคุ่มบ้านต่างๆ หรือเข้าถึงกลุ่มพลังมวลชนที่จัดตั้งขึ้นในพื้นที่ได้ก็จะสามารถสร้างฐานพลังสนับสนุนทางการเมืองในพื้นที่นั้นๆได้ เป็นต้น

อย่างไรก็ตาม แม้การกฎหมายเสียงโดยยึดพื้นที่ของตนเองจะเป็นยุทธศาสตร์หลัก ก็จะต้องมีภูมิหลังมาจากการเป็นนักการเมืองท้องถิ่น เป็นนักธุรกิจในพื้นที่ เป็น

ข้าราชการในพื้นที่ ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาในพื้นที่จังหวัดเชียงราย ของ ประกายศรี ศรีรุ่งเรือง (2550) ที่พบว่านักการเมืองจังหวัดเชียงรายมี 3 กลุ่มอาชีพ คือ นักธุรกิจ นักกฎหมายและอดีตข้าราชการ นอกจากนี้ยังพบว่าสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเป็นทายาททางการเมืองของคนในครอบครัวมาก่อนด้วย สอดคล้องกับการศึกษาของชาญณวุฒ ไชยรักษา (2549) ที่พบว่านักการเมืองจังหวัดพิษณุโลกบางคนบิดาเคยเป็น ส.ส. มาก่อน เป็นต้น หรือการศึกษาของ รักฎา เมธีโภคพงษ์ และ วีระ เลิศสมพร (2551) ที่พบว่านักการเมืองจังหวัดเชียงใหม่มีความสัมพันธ์กันโดยเป็นคู่สมรสและเป็นญาติกันด้วย นอกจากนี้ผู้เขียนเห็นหากสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรคนใดในจังหวัดหนองบัวลำภูเป็นบุคคลที่มีญาติพี่น้องจำนวนมาก เป็นผู้ทีคนในพื้นที่นับหน้าถือตา รู้จักกันมาตั้งแต่รุ่นบิดามารดาก็จะได้รับการสนับสนุนในการเลือกตั้งในพื้นที่ด้วย เพราะปัจจัยเหล่านี้ต่างเป็นภาษีสังคมที่ต้องอาศัยการสั่งสมกันมา และในสังคมคนอีสานเป็นสังคมที่อยู่ในระบบอุปถัมภ์เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่กันในหมู่ญาติมิตรและคนที่รู้จักกันเป็นอย่างดี ยิ่งทำให้ฐานอำนาจของนักการเมืองที่มีญาติพี่น้องและคนรู้จักจำนวนมากยิ่งขยายใหญ่ขึ้นพร้อมที่จะเป็นเสียงสนับสนุนให้กับนักการเมืองถิ่นคนนั้น ความสัมพันธ์ลักษณะดังกล่าวถือเป็นกรณีตัวอย่างความสัมพันธ์เชิงอุปถัมภ์ของนักการเมือง หัวคะแนน และประชาชนผู้มีสิทธิ์เลือกตั้งในจังหวัดหนองบัวลำภูที่ประชาชนมักจะเข้ามาพึ่งพาอาศัย ขอความช่วยเหลือจากนักการเมือง ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิด Terwiel (1984) ที่ได้นำเสนอความสัมพันธ์แบบอุปถัมภ์ในสังคมไทยว่า ความสัมพันธ์แบบอุปถัมภ์ไม่ใช่เรื่องของความถูกต้องหรือไม่ถูกกฎหมาย เมื่อผู้อุปถัมภ์หรือผู้ถูกอุปถัมภ์ไม่ได้ทำตามหน้าที่ก็ไม่สามารถนำมาลงโทษตามกฎหมายได้โดยอุดมการณ์แล้วผู้อุปถัมภ์นั้นเป็นผู้ปกป้องคุ้มครอง ให้ความมั่นใจ และความเชื่อมั่นแก่ผู้ถูกอุปถัมภ์ และในขณะที่เดียวกันผู้ถูกอุปถัมภ์ก็ต้องซื่อสัตย์ เชื่อฟัง และให้ความช่วยเหลือผู้อุปถัมภ์โดยไม่ต้องขอร้อง รูปแบบของผู้อุปถัมภ์กับผู้ถูกอุปถัมภ์ มีการคบหากันและมีผลประโยชน์ให้กันและกัน หรือการศึกษาของ นกมล สุคนธวิท (2539) ที่พบว่า การควบคุมประชาชนในท้องถิ่นจะมีการอาศัยกลไกในระบบอุปถัมภ์

ของสังคมควบคุมไปกับความรู้ไม่เข้าใจเรื่องการเมืองของประชาชนภายใต้วัฒนธรรมทางการเมืองแบบไพร่ฟ้าจึงทำให้เกิดฐานอำนาจทางการเมืองในท้องถิ่นในการก้าวเข้าสู่สู่อำนาจทางการเมืองและแสวงหาผลประโยชน์จากการแสวงหาอำนาจทางการเมืองอย่างไม่จำกัด เป็นต้น ส่วนปัจจัยที่ขาดเสียมิได้ในการเลือกตั้งและประสบชัยชนะทางการเมืองในพื้นที่จังหวัดหนองบัวลำภู คือ การใช้เงินซื้อเสียง ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของนักวิจัยที่ทำการศึกษาในพื้นที่จังหวัดต่างๆ เช่น จังหวัดบุรีรัมย์ (นิรันดร์กุลพานันท์, 2549) จังหวัดเชียงราย (ประกายศรี ศรีรุ่งเรือง, 2550) ทั้งนี้เพราะปัจจัยด้านเงินซื้อเสียงเป็นกลยุทธ์ที่นักการเมืองใช้ในการหาเสียงเลือกตั้ง โดยการใช้เงินซื้อเสียงผ่านหัวคะแนน และให้หัวคะแนนในหมู่บ้านต่างๆ ตรวจสอบยอดจำนวนผู้มีสิทธิเลือกตั้งในหน่วยเลือกตั้งต่างๆ ที่คาดว่าจะลงคะแนนเลือกตนเองอย่างแน่นอน แล้วก็จ่ายเงินผ่านหัวคะแนนที่รับผิดชอบนั้นเพื่อนำไปแจกจ่ายต่อให้กับผู้มีสิทธิเลือกตั้งตามที่ได้สำรวจมา สอดคล้องกับการศึกษาของ สุเชาว์ มีหนองหว้า และ กิติรัตน์ สีสัทพันธ์ (2549) ที่พบว่า นักการเมืองจังหวัดอุบลราชธานีในปัจจุบันมีการบริหารจัดการหัวคะแนนในชุมชนควบคุมไปกับระบบอุปถัมภ์ มีการเข้าร่วมกิจกรรมกับชุมชน ซึ่งผู้สมัครรับเลือกตั้งที่มีวิธีการบริหารจัดการหัวคะแนนที่ดีจะชนะการเลือกตั้งในจังหวัดอุบลราชธานี เป็นต้นส่วนการศึกษาครั้งนี้ยังพบว่านักการเมืองที่ได้รับเลือกตั้งในพื้นที่จังหวัดหนองบัวลำภูนั้น หากอาศัยเพียงซื้อเสียง ผลงานการพัฒนา หรือการเป็นคนบ้านเกิดเมืองนอนที่หนองบัวลำภูอย่างเดียวยังไม่เพียงพอ ปัจจัยเหล่านี้เป็นเพียงตัวประกอบการตัดสินใจของชาวบ้าน เพราะเมื่อชาวบ้านจะทำการลงคะแนนเลือกผู้สมัครคนใดคนหนึ่ง หากไม่มีเงินซื้อเสียงให้ชาวบ้านๆ ก็เกิดการเปรียบเทียบว่าคนนี้มีผลงานแต่ไม่มีเงินมาแจกก็ไม่มีเหตุผลจำเป็นที่จะลงคะแนนให้ แต่ถ้าผู้สมัครคนใดแม้ไม่ค่อยมีผลงานแต่มีเงินมาแจก ชาวบ้านก็จะเลือกคนนั้น ซึ่งปัจจัยเรื่องเงิน เป็นเหตุแห่งการตัดสินใจเลือกตั้งนี้ สอดคล้องกับการศึกษาของนภดล สุคนธวิท (2539) ที่พบว่า ในการสร้างฐานอำนาจทางการเมืองจะต้องมีการใช้เงินซื้อเสียงห่มเข้าไปในพื้นที่พร้อมจัดตั้งฐานอำนาจในแต่ละท้องถิ่นโดยอาศัยระบบอุปถัมภ์เป็น

ตัวนำไปสู่ความสำเร็จในการเลือกตั้งแต่ละครั้งด้วย แต่แต่อย่างไร การให้เงินซื้อเสียงก็ใช้ไม่ได้เสมอไป เพราะภายหลังตั้งแต่มีกระแสพรรคไทยรักไทยและความนิยมในตัว พันตำรวจโท ดร. ทักษิณ ชินวัตร ที่เข้ามาในพื้นที่การเมืองจังหวัดหนองบัวลำภู ซึ่ง กระแสดังกล่าวได้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการเมืองไปอย่างมาก อันเนื่องมาจากโครงสร้างทางเศรษฐกิจ สังคมและการเมืองในภาคอีสานที่เปลี่ยนแปลงไปได้สะท้อนให้เห็นว่า ประเด็นการหาเสียงที่กลุ่ม ส.ส.อีสานได้ชูเพื่อหาเสียงเลือกตั้ง ได้มีพัฒนาการที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างชัดเจน กล่าวคือ “จากเดิมที่เน้นคุณสมบัติหรือ ลักษณะเฉพาะส่วนตัว เช่น การศึกษา อาชีพความเป็นคนในท้องถิ่น นิสัยส่วนตัว ฯลฯ เปลี่ยนไปสู่การโฆษณาหาเสียงที่อิงกับพรรคการเมืองที่สังกัดมากขึ้น (ประเทือง ม่วงอ่อน, 2556) ทำให้บทบาทของพรรคการเมืองได้เข้าไปมีอิทธิพลเพิ่มมากขึ้นในพื้นที่ รวมทั้งตัวผู้สมัครของพรรคดังกล่าวในพื้นที่ส่วนใหญ่เป็นนักการเมืองที่สร้างฐานการเมืองในพื้นที่ของตนตามการอภิปรายในประเด็นต้นๆ อยู่แล้ว ได้มีส่วนทำการประชาสัมพันธ์นโยบายพรรคและผลงานของพรรคให้ชาวบ้านในพื้นที่รับทราบอย่างต่อเนื่อง ทั้งให้การสนับสนุนกิจกรรมต่างๆ ในนามพรรค ติดโปสเตอร์ขนาดใหญ่ แสดงผลงานของพรรคที่ชาวบ้านในพื้นที่ได้รับผลประโยชน์และสามารถมองเห็นและจับต้องได้ ผ่านการสร้างนโยบายประชานิยมต่างๆ เช่น โครงการ 30 รักษาทุกโรค, โครงการพักหนี้เกษตรกร , โครงการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านฯ ละหนึ่งล้านบาท เป็นต้น อันมีผลต่อการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างการผลิตและพื้นฐานเศรษฐกิจในระดับรากหญ้า ทำให้ชาวบ้านส่วนใหญ่ชื่นชอบนโยบายดังกล่าวและเลือกผู้สมัครที่สังกัดพรรคการเมืองที่ พันตำรวจโท ดร. ทักษิณ ชินวัตร ให้การสนับสนุน ซึ่งปรากฏการณ์ความนิยมในตัว พ.ต.ท.ทักษิณ ดังกล่าว ชาร์ลส์ เอฟ คายส์ (Charles F. Keyes) (2552: 157) ศาสตราจารย์ด้านมานุษยวิทยา มหาวิทยาลัยวอชิงตัน ผู้เชี่ยวชาญเรื่องภาคอีสานของประเทศไทย อธิบายว่า เป็นเพราะวัฒนธรรมทางการเมืองของผู้คนในภูมิภาคนี้ที่แตกต่างไปจากที่อื่นๆ โดยเฉพาะวัฒนธรรมการเมืองของกลุ่มชนชั้นนำที่สมาชิกของชนชั้นนี้ได้ครอบครองอำนาจการปกครองในสังคมไทยมาอย่างยาวนาน

วารสารรัฐศาสตร์และนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกาฬสินธุ์

ปีที่ 2 เล่มที่ 1 (ม.ค.-มิ.ย. 2556)

และแตกต่างจากวัฒนธรรมการเมืองของชนชั้นกลางที่ประกอบด้วยคนไทยเชื้อสายจีนเป็นกลุ่มหลักความแตกต่างอย่างเด่นชัดในด้านวัฒนธรรมทางการเมืองนี้เองที่เป็นพื้นฐานสำคัญที่ทำให้ผู้คนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือสนับสนุนพรรคไทยรักไทยของ พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตรในการเลือกตั้งในช่วงปีแรกๆ ของศตวรรษที่ 21 และต่อเนืองมาจนถึงพรรคพลังประชาชน พรรคเพื่อไทย รวมทั้งการเกิดปรากฏการณ์แนวร่วมประชาธิปไตยต่อต้านเผด็จการแห่งชาติ (นปช.) หรือ “คนเสื้อแดง” ในช่วง พ.ศ. 2551-2555 นั่นเอง

กิตติกรรมประกาศ

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ได้รับการสนับสนุนจากสถาบันวิจัยและพัฒนา สถาบันพระปกเกล้า ในการศึกษาโครงการประมวลข้อมูลนักการเมืองถิ่นพื้นที่จังหวัดหนองบัวลำภู (งบประมาณปี 2555)

เอกสารอ้างอิง

กิตติศักดิ์ หัตถสงเคราะห์. 2555. สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร. **สัมภาษณ์**. 5 กันยายน 2555.

ชาญณรงค์ ไชยรักษา. 2549. **นักการเมืองถิ่นจังหวัดพิษณุโลก**. นนทบุรี: สถาบันพระปกเกล้า.

ชาร์ลส์ เอฟ คายส์. 2552. **แนวคิดท้องถิ่นภาคอีสานนิยมในประเทศไทย**. กรุงเทพฯ: ศูนย์วิจัยสังคมอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขง คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี.

ไชยา พรหมา. 2555. สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร. **สัมภาษณ์**. 2 มิถุนายน 2555.

ดารารัตน์ เมตตาริกานนท์. 2546. **การเมืองสองฝั่งโขง: การรวมกลุ่มทางการเมืองของ ส.ส. อีสาน พ.ศ.2476-2494.** กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มติชน.

_____ และ ปันทดา เพือกพันธุ์. 2535. **รายงานการวิจัยเรื่องผู้นำท้องถิ่นอีสานกับเครือข่ายความสัมพันธ์เชิงวิเคราะห์จากการณศึกษา.** ขอนแก่น: องค์การ CIDA และมูลนิธิ TDR.

นพพล อัครชาติ. 2555. “บทบาทการเป็นผู้แทนฯ กับการพัฒนาพื้นที่เลือกตั้ง: ศึกษากรณีจังหวัดหนองบัวลำภู.” ใน **เอกสารการประชุมวิชาการสถาบันพระปกเกล้า ครั้งที่ 14.** กรุงเทพฯ: สถาบันพระปกเกล้า.

นภดล สุนทรวิท. 2539. **พรรคการเมืองไทยกับการเมืองท้องถิ่น: ผลประโยชน์และฐานอำนาจ.** วิทยานิพนธ์ รัฐศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาการปกครอง, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

นิรันดร์ กุลทานนท์. 2549. **นักการเมืองถิ่นจังหวัดบุรีรัมย์.** นนทบุรี: สถาบันพระปกเกล้า.

ประกายศรี ศรีรุ่งเรือง. 2550. **นักการเมืองถิ่นจังหวัดเชียงราย.** นนทบุรี: สถาบันพระปกเกล้า.

ประจักษ์ ก้องกีรติ. 2555. **การเมืองว่าด้วยการเลือกตั้ง: วาทกรรม อำนาจและพลวัตชนบทไทย.** กรุงเทพฯ: ฟาเดียวกัน.

ประเทือง ม่วงอ่อน. 2556. **นักการเมืองถิ่นจังหวัดศรีสะเกษ.** กรุงเทพฯ: สถาบันพระปกเกล้า.

พรชัย เทพปัญญา. 2549. **นักการเมืองถิ่นจังหวัดปทุมธานี.** นนทบุรี: สถาบันพระปกเกล้า.

พัฒนา เรือนใจดี. 2553. **กฎหมายการเลือกตั้ง.** กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยรามคำแหง
พิชณู หัตสงเคราะห์. 2555. **สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร. สัมภาษณ์.** 19 กันยายน 2555.

ไพรัช นุชิต. 2555. **อดีตสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร. สัมภาษณ์.** 25 มิถุนายน 2555.

วารสารรัฐศาสตร์และนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกาฬสินธุ์

ปีที่ 2 เล่มที่ 1 (ม.ค.-มิ.ย. 2556)

ภาคภูมิ ถูกขะเมธ. 2551. **นักรการเมืองถิ่นจังหวัดตาก**. กรุงเทพฯ: สถาบันพระปกเกล้า.

รักษา เมธิโกคพงษ์ และ วีระ เลิศสมพร. 2551. **นักรการเมืองถิ่นจังหวัดเชียงใหม่**. กรุงเทพฯ: สถาบันพระปกเกล้า.

วัลลภ รัฐฉัตรานนท์ และ นพพล อัครชาติ. 2555. “ความนิยมของคนอีสานที่มีต่อพรรคเพื่อไทย: กรณีศึกษาจังหวัดขอนแก่น.” **รัฐศาสตร์ปริทัศน์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ 1 (1): 44-63.**

วัลลภ รัฐฉัตรานนท์ และ นพพล อัครชาติ. 2556. **นักรการเมืองถิ่นจังหวัดหนองบัวลำภู**. กรุงเทพฯ: สถาบันพระปกเกล้า.

สถาบันพระปกเกล้า. 2556. **รายละเอียดโครงการ โครงการสำรวจเพื่อประมวลข้อมูลนักรการเมืองถิ่นพื้นที่จังหวัดต่างๆ**. ค้นเมื่อ 5 ตุลาคม 2556 จาก www.kpi.ac.th.

สนธิ เตชานันท์. 2550. **พื้นฐานรัฐศาสตร์**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์พื้นที่ พับลิชชิ่ง.

สรชาติ สุวรรณพรหม. 2555. **อดีตสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร. สัมภาษณ์**. 7 กรกฎาคม 2555.

สมบัติ จันทร์วงศ์. 2536. **เลือกตั้งวิกฤติ**. กรุงเทพฯ: คบไป.

สมเกียรติ วันทะนะ. 2555. **กำเนิดและความเปราะบางของเสรีประชาธิปไตย**. กรุงเทพฯ: สมาคมรัฐศาสตร์แห่งมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

สมคิด ศึกชั้นเงิน. 2549. “การเลือกตั้ง.” **เอกสารข่าวสารงานวิจัยและพัฒนา 5 (43): 22-26.**

เสรี อุ่นยวง. 2543. **หนองบัวลำภู**. กรุงเทพฯ: บริษัท เลิฟแอนด์ลิฟเพลส จำกัด.

สุเชาว์ มีหนองหว้า และ กิตติรัตน์ สีหพันธ์. 2549. **นักรการเมืองถิ่นจังหวัดอุบลราชธานี**. นนทบุรี: สถาบันพระปกเกล้า.

สำนักงานสถิติจังหวัดหนองบัวลำภู. 2554. **สถิติผลิตภัณฑ์มวลรวมในจังหวัด**. ค้นเมื่อ 5 พฤษภาคม 2556 จาก nongbualamphu.nso.go.th.

วารสารรัฐศาสตร์และนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกาฬสินธุ์

ปีที่ 2 เล่มที่ 1 (ม.ค.-มิ.ย. 2556)

วิชัย สามิตร. 2555. สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร. **สัมภาษณ์**. 4 มิถุนายน 2555.

อเนก เหล่าธรรมทัศน์. 2550. **สองนคราประชาธิปไตย: แนวทางปฏิรูปการเมือง เศรษฐกิจเพื่อประชาธิปไตย**. กรุงเทพฯ: คบไฟ.

Terwiel, B. 1984. **Formal Structure and Informal Rules: An Historical Perspective on Hierarchy, Bondage and the Patron-Client Relationship**. Amsterdam: Amsterdam University.